

دستورالعمل مربوط به تکالیف موضوع آیین‌نامه اجرایی قانون معادن مصوب ۱۳۹۲/۰۴/۱۱

با اصلاحات و الحاقات بعدی

ویرایش نهایی ۱۴۰۳

فصل اول - تعاریف

ماده (۱): واژه‌ها و اصطلاحات به کار رفته در این دستورالعمل مطابق تعاریف قانون معادن و آیین‌نامه اجرایی آن، قانون نظام مهندسی معدن و آیین‌نامه اجرایی آن است.^۱

ماده (۲): با امعان نظر به اینکه خاک پیت ماده‌ای حاصل از مواد آلی تجزیه نشده (پوسیده و نیمه پوسیده) به شمار می‌رود و تشکیل آن ارتباطی به تحولات زمین شناسی ندارد و لذا ماده معدنی تلقی نگردیده و فعالیت های مربوط به استحصال آن مشمول قانون معادن به شمار نمی‌روند، بنابراین ادارات کل تابعه مجاز به صدور هر نوع مجوز (اعم از اکتشافی یا بهره‌برداری) جهت خاک پیت نخواهند بود.

فصل دوم - تفویض اختیار

ماده (۳): تفویض اختیارات به رؤسای ادارات صنعت، معدن و تجارت استان‌ها به شرح ذیل می‌باشد:

(۱) قانون معادن

الف) اکتشاف

۱- ماده (۶) قانون معادن به استثناء تبصره‌های (۲) و (۳) و ماده (۷) به غیر از موارد مشمول ماده (۴۱) دستورالعمل جامع و ماده (۸)

ب) بهره‌برداری

۲- مواد (۹)، (۱۰) و تبصره (۱) آن، ماده (۱۱)، تبصره (۳) ماده (۱۴) و مواد (۱۵) و (۱۶)

ج) مقررات عمومی:

۳- مواد (۱۸)، (۱۹)، (۲۱)، تبصره (۳) ماده (۲۲)، تبصره ذیل ماده (۲۳)، ماده (۲۴) و تبصره (۵) آن

۴- مواد (۲۶)، (۲۸)، (۲۹) و (۳۰) و ماده (۳۴) قانون معادن به جز تبصره آن

۱- قانون معادن مصوب ۱۳۷۷ و اصلاحات آن، آیین‌نامه اجرایی قانون معادن مصوب ۱۳۹۲/۴/۱۱، قانون نظام مهندسی معدن مصوب ۱۳۷۹/۱/۵ و آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی معدن مصوب ۱۳۸۱/۴/۵

۲) آیین نامه اجرایی

الف) فصل اکتشاف

- ۵- ماده (۲)، ماده (۵) به غیر از بندهای (الف-۵) و (ب-۳)، ماده (۶)، ماده (۷) به غیر از بند پ، مواد (۸)، (۹) و ماده (۱۰) آیین نامه اجرایی قانون معادن و تبصره آن برای یک دوره
- ۶- ماده (۱۲) آیین نامه به جز تبصره های (۲) و (۳)
- ۷- مواد (۱۳) و (۱۴) آیین نامه اجرایی
- ۸- ماده (۱۶) آیین نامه در سطح استان
- ۹- مواد (۲۱)، (۲۳)، (۲۴) و ماده (۲۵) با رعایت ماده (۳۴) بخشنامه جامع و ماده (۲۶) آیین نامه اجرایی به استثنای بخش ابتدایی تبصره (۳) آن (موضوع تعیین میزان تعرفه تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن)
- ۱۰- ماده (۲۸) به استثنای تبصره (۴) آن و موارد مشمول ماده (۴۱) دستورالعمل جامع، ماده (۲۹) آیین نامه اجرایی

ب) فصل بهره برداری

- ۱۱- مواد (۳۴) الی (۵۳)، بندهای «الف، ب، پ، ت» ماده (۵۴)، (۵۵)، (۵۷)، ماده (۵۸) به استثنای تبصره ها، مواد (۶۲)، (۶۳) و (۶۵)
- ۱۲- ماده (۱۵) (تعیین تکلیف مواد باطله حاصل از عملیات استخراج و بهره برداری از معادن پس از انقضای مدت اعتبار در پروانه یا اجازه برداشت از طریق مزایده عمومی)

ج) فصل مزایده:

- ۱۳- مواد (۶۶) الی (۸۷)

د) فصل کانه آرایی فراوری و صنایع معدنی:

- ۱۴- ماده (۸۸)، مواد (۹۰) الی (۹۵)

ه) فصل نظارت و بازرسی

- ۱۵- ماده (۱۰۰) به غیر از تبصره ها، مواد (۱۰۲)، (۱۰۳)، (۱۰۴)، (۱۰۵)، (۱۰۶) و تبصره های ماده (۱۰۷)

و) فصل تطبیق مقررات و عمومی

- ۱۶- مواد (۱۱۵) و (۱۱۸)

۱۷- صدور پروانه‌های بهره‌برداری معادن بزرگ در چارچوب سیاست‌های ابلاغی شورای عالی معادن با رعایت قانون معادن و آیین‌نامه اجرایی آن و مصوبه مورخ ۱۳۹۳/۷/۱۹ شورای عالی معادن (موضوع ابلاغیه شماره ۶۰/۱۷۳۲۸۵ مورخ ۱۳۹۳/۸/۱۷ شورای عالی معادن)

۱۸- اصلاح و تغییر کمیت و کیفیت مواد معدنی مندرج در پروانه‌های بهره‌برداری از معادن غیرمزایده ای و درج ماده معدنی دوم با رعایت رای شماره ۲۲۴۰۴۲۹ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ شورای عالی معادن به تقاضای بهره‌برداران و اعمال تغییرات فقط برای سنوات آتی بهره‌برداری.

تبصره ۱- پروانه‌های بهره‌برداری که پس از تاریخ ابلاغ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن (۹۲/۴/۱۱) و از طریق فرآیند مزایده واگذار گردیده‌اند، مشمول مفاد ماده (۷۹) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن خواهند بود.

تبصره ۲- پروانه‌های بهره‌برداری که قبل از تاریخ ۹۲/۴/۱۱ و از طریق فرآیند مزایده واگذار گردیده‌اند تا پایان تاریخ اعتبار معدن، صرفاً مجاز به ارائه درخواست مبنی بر اعمال ۲۵٪ تغییر در شرایط مزایده می‌باشند. بدیهی است در زمان تمدید پروانه‌های بهره‌برداری یاد شده، اعمال ماده (۷۹) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن بلامانع است.

۱۹- تقسیط بدهی حقوق دولتی ناشی از اجرای قانون معادن و آیین‌نامه اجرایی آن حقوق دولتی، ضرر و زیان ناشی از دیرکرد پرداخت مطالبات قطعی حقوق دولتی، جریمه و خسارت ناشی از عدم انجام تعهدات براساس ماده (۳) آیین‌نامه دادن مهلت و نحوه تقسیط بدهی اشخاص به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی مصوب ۲۹/۸/۱۳۵۱.

۲۰- اجرای ماده (۸۳) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

۲۱- تبصره ماده (۳۱): (مجوز حمل مواد معدنی حاصل از اجرای طرح اکتشاف مصوب را با پرداخت حقوق دولتی)

۲۲- صدور مجوز برداشت جهت پروژه‌های عمرانی^۳

۲- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۷۹۰۲۴ مورخ ۱۳۹۸/۰۳/۱۳ شورای عالی معادن

۳- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۵۷۸۴۵ مورخ ۱۳۹۶/۱۱/۱۹ شورای عالی معادن

فصل سوم - اکتشاف

موضوع ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۴): حسب تصریح در بند «الف» مواد (۱) و (۳) قانون معادن، نمک آبی ماده معدنی است و به تبع آن هرگونه فعالیت جهت استحصال آن از انواع منابع آبی فعالیت معدنی محسوب و نیازمند صدور مجوزهای معدنی خواهد بود. با توجه به ضرورت کانه‌آرایی و استحصال املاح موجود در آب دریا در محل برداشت، محدوده درخواستی متقاضیان صدور پروانه اکتشاف ماده معدنی نمک آبی در سامانه کاداستر می‌بایست علاوه بر دسترسی به منابع آبی شامل حوضچه‌های تبخیر، محل جهت احداث تأسیسات و انباشت مواد معدنی بوده که به عنوان محدوده معدنی لحاظ می‌شوند.

لذا با توجه به ممنوعیت‌های قانونی واگذاری حریم دریا و به لحاظ ضرورت، صدور پروانه اکتشاف به صورت ۲ بخشی شامل الف) محدوده مورد موافقت وزارت نیرو جهت برداشت آب از دریا، ب) محدوده مورد موافقت سایر دستگاه‌های موضوع ماده (۲۴) قانون معادن به عنوان محل استحصال، انباشت و باطله‌برداری بلامانع بوده و متقاضی متعهد و مکلف به رعایت قوانین و ضوابط اعلامی تمامی دستگاه‌ها در محدوده‌های مورد موافقت می‌باشند. در این حالت مسیرانتقال نمک آبی نیز مستلزم اخذ موافقت است.

در صورت ضرورت به واگذاری اراضی یا تغییر کاربری آن، مراتب پس از صدور پروانه اکتشاف از طریق مراجع ذیصلاح اقدام خواهد شد.

همچنین حمل و فروش هرگونه ماده معدنی نمک تولیدی ناشی از فعالیت‌های غیرمعدنی نظیر تجهیزات آب‌شیرین‌کن و... مشمول اخذ اجازه برداشت و پرداخت حقوق دولتی است.

بدیهی است انجام هرگونه فعالیت فرآوری و تکمیلی بعدی بر روی ماده معدنی تولیدی نظیر تصفیه، تبلور مجدد، بسته‌بندی و... فعالیت صنعتی محسوب و مستلزم طی فرآیند صدور مجوزهای صنعتی مربوط است. اکتشاف ذخایر نمک آبی نیز مشابه سایر مواد معدنی مستلزم صدور پروانه اکتشاف طبق مفاد قانون معادن و آیین‌نامه اجرایی آن می‌باشد، لیکن با توجه به ماهیت آن و وابستگی و پیوستگی مراحل اکتشاف، بهره‌برداری و کانه‌آرایی طرح اکتشاف می‌بایست علاوه بر تمامی روشهای متناسب (روش تبخیر خورشیدی - vacuum salt و ...) جهت شناسایی کیفی آن الزاماً دارای مطالعات کانه‌آرایی، روش‌های کمی اندازه‌گیری میزان مواد مستخرجه از منبع و داده‌های طراحی استخراج و مطالعات امکان‌سنجی به منظور برآورد ذخیره قابل دستیابی و ظرفیت استخراجی مشابه مطالعات مندرج در نشریه شماره (۷۹۰) «فهرست خدمات مراحل

مختلف اکتشاف شورابه‌ها» باشد.

◀ موضوع ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۵): در صدور گواهی صلاحیت فنی و مالی اداره کل صمت مستند به تبصره ماده (۳۴) قانون معادن استان می‌تواند از ظرفیت سازمان نظام مهندسی معدن جهت انجام امور کارشناسی (تشکیل پرونده، بررسی و تأیید مدارک و ارزیابی اولیه) استفاده نماید، لکن پس از دریافت پرونده و ارزیابی کمیته کارشناسی سازمان نظام مهندسی معدن مسئولیت صدور و تأیید گواهی مذکور با ادارات کل صمت است.

ماده (۶): متقاضیان درخواست‌های اکتشافی ملزم به ارائه تعهد محضری رعایت مفاد قانون منع مداخله وزراء، نمایندگان مجلسین و کارمندان دولت در معاملات کشوری و دولتی مصوب ۱۳۳۷ و مفاد ماده (۳۳) قانون معادن (مفاد ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن)، به شرح (پیوست ۱) خواهند بود.

در صورتی که مشخص شود وضعیت بر خلاف تعهد صورت گرفته است، مطابق ماده (۳۳) قانون معادن با خاطیان برخورد گردیده و ضمن ابطال مجوزهای صادره، هرگونه خسارت به تشخیص اداره کل استان از تضمین وی اخذ می‌گردد.

ماده (۷): جداول مربوط به امتیازات توان فنی و مالی و همچنین شیوه تأثیر این امتیازات در ثبت محدوده اکتشاف، صدور پروانه اکتشاف، مزایده محدوده‌های اکتشافی و برای اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی به شرح پیوست‌های شماره (۲) و (۳) جهت اجراء ابلاغ می‌گردد. در زمینه فرآیند صدور گواهی صلاحیت فنی و مالی در سامانه کاداستر اخذ حداقل ۶ امتیاز برای هر یک از بخش‌های الف (مالی) و ب (فنی) ضرورت داشته و متقاضیان باید حداقل ۶ امتیاز برای هر یک از بندهای «الف» و «ب» را کسب نمایند. متقاضیان شرکت درمزایده عمومی، فراخوان پهنه‌های اکتشاف و بسته‌های سرمایه گذاری باید دارای صلاحیت فنی و مالی وفق ماده ۸ این دستورالعمل باشند.

ماده (۸): مصادیق الزام به احراز حداقل صلاحیت فنی و مالی برابر مفاد مواد (۵)، (۷)، (۲۱)، (۲۶)، (۲۹)، (۴۷)، (۶۸)، (۷۶) و (۷۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن است که به تفکیک جهت متقاضیان ثبت درخواست صدور پروانه اکتشاف، متقاضیان صدور پروانه اکتشاف، انتقال پروانه اکتشاف، انتقال گواهی کشف و انتقال پروانه بهره‌برداری و همچنین جهت شرکت در مزایده‌های اکتشافی و بهره‌برداری و همچنین حداقل امتیاز لازم جهت اخذ صلاحیت به منظور فعال‌سازی حساب کاربری متقاضیان جدید برای سایر مجوزهای معدنی (اجازه برداشت و انتقال قهری مجوزها و...) به شرح جدول (پیوست ۲) ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۲: الزام به عضویت اشخاص حقوقی در سازمان‌های نظام مهندسی معدن سراسر کشور به

منظور تعیین صلاحیت فنی و مالی ایشان به هیچ عنوان ضرورت ندارد.

ماده (۹): محدودیتی در محل تعیین صلاحیت فنی و مالی وجود نداشته و افراد می توانند جهت این امور به هر کدام از ادارات کل استانی صنعت، معدن و تجارت مراجعه نمایند.

ماده (۱۰): تعیین تکلیف وضعیت خدمت نظام وظیفه (داشتن کارت پایان خدمت و یا معافیت) برای کلیه متقاضیان هرگونه فعالیت معدنی (اشخاص حقیقی مذکور) الزامی است. و گواهی اشتغال به تحصیل نمی تواند مبنایی برای اخذ پروانه کسب و اجازه اشتغال باشد.^۴

ماده (۱۱): امتیاز مکتسبه به روش فوق، جهت شرکت در فراخوان پهنه های اکتشافی و موضوع تبصره (۲) ماده (۵) آیین نامه اجرایی قانون معادن دارای اعتبار است لیکن امتیاز مربوط به ثبت محدوده های امیدبخش حاصل از پهنه های اکتشافی مصوب دارندگان پهنه های اکتشافی به هنگام انتساب در سامانه کاداستر، از سرجمع امتیاز صلاحیت فنی و مالی مکسوبه مشارالیه هم کسر نگردیده و امتیاز معنونه در بخشی مجزا در برگه الکترونیک صلاحیت فنی و مالی ایشان لحاظ می گردد.

ماده (۱۲): نظر به ماهیت سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور و شرکت تهیه و تولید مواد معدنی از اخذ ارزیابی صلاحیت فنی و مالی مستثنی خواهند بود.^۵

ماده (۱۳): صدور پروانه های اکتشافی برای شرکت های دارای موضوع فعالیت تولید و دانه بندی شن و ماسه و مصالح ساختمانی در اساسنامه آنها، بلامانع است. ضمناً با عنایت به بند «ب» ماده (۵) آیین نامه اجرایی قانون معادن صدور گواهینامه صلاحیت فنی و مالی برای آن دسته از شهرداری ها که در اساسنامه آنها فعالیت معدنی ذکر شده و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی میسر است و در غیر این صورت، نسبت به صدور مجوز برداشت اقدام گردد.

ماده (۱۴): تعداد تقاضاهای ثبت محدوده در یک زمان برای اشخاص حقوقی، بر اساس امتیاز مکتسبه در فرایند تعیین صلاحیت فنی و مالی و کسر حداقل امتیاز هر محدوده بر اساس جدول حداقل امتیاز توان فنی و مالی بند ۸-۵ دستورالعمل مزایده عمومی (پیوست ۳) می باشد.

ماده (۱۵): در خصوص نحوه ارزیابی دانش فنی اشخاص حقیقی و حقوقی دارای مدرک غیرمرتبط، در هیچ یک از دستورالعمل های مرتبط با صلاحیت فنی و مالی، موضوع مابه التفاوت مدارک تحصیلی و محاسبه پلکانی مدنظر نبوده و در هر سطح مدرک تحصیلی در صورت غیرمرتبط بودن مدارک سطح پایین تر، امتیاز آخرین مدرک تحصیلی مرتبط قابل محاسبه خواهد بود.

۴- آراء شماره ۶۰/۷۳۳۰۳ - ۱۳۹۸/۰۳/۰۷ ، ۶۰/۴۳۲۴۸ - ۱۴۰۰/۲/۵ ، ۶۰/۱۱۳۹۹۷ - ۶۰/۱۱/۵/۵ و ۶۰/۲۰۸۷۶۱ - ۹۷/۸/۹ شورای عالی معادن

۵- رأی شماره ۶۰/۱۲۲۹۴۴ - ۶۰/۱۵/۱۹ شورای عالی معادن

ماده (۱۶): در خصوص انصراف از درخواست‌های صدور پروانه اکتشاف ثبتی در سامانه کاداستر، چنانچه دارندگان درخواست اکتشافی نسبت به انصراف از درخواست خود اقدام نمایند، مشمول ممنوعیت ثبت درخواست جدید به مدت یک‌ماه از زمان انصراف می‌شوند.

ماده (۱۷): آزادسازی محدوده‌های درخواست اکتشاف، به صورت تجمیعی صرفاً در نیمه اول ماه ابتدایی هر فصل با اطلاع‌رسانی قبلی (مشابه فرآیند آزادسازی) به نحوی که اختیار زمان آزاد شدن محدوده از ید متقاضی خارج شود، خواهد بود.

◀ موضوع ماده (۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۸): در اجرای بند (۵) ماده (۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن ضمن تأکید بر رعایت ماده (۸) این آیین‌نامه در خصوص درخواست‌های اکتشاف حسب نوع اعلام نظر مراجع قانونی:

الف) چنانچه بصورت کلی با محدوده آزاد مورد استعلام مخالفت نمایند.

(۱) محدوده‌های مورد نظر در سامانه کاداستر بلوکه می‌گردند.

(۲) در صورت اخذ موافقت دستگاه مربوطه طی سه سال از زمان اعلام مخالفت اولیه، اولویت واگذاری با دارنده درخواست خواهد بود.

(۳) در صورت عدم اخذ موافقت طی مهلت سه ساله، اولویت مذکور ملغی می‌گردد.

(۴) ادارات کل تابعه مجاز به مکاتبه در خارج از مهلت سه ساله نخواهند بود.

ب) چنانچه با قسمتی از محدوده آزاد، موافقت نمایند.

(۱) صدور پروانه اکتشاف برای قسمت دارای موافقت وفق ضوابط موجود انجام می‌گیرد.

(۲) برای قسمت مورد مخالفت، عیناً مطابق با موارد مشروحه در بند «الف» رفتار خواهد گردید.

(۳) مساحت مورد موافقت دستگاه‌های اجرایی، ملاک و مبنای محاسبه مبلغ مربوط به تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن است.^۶

ج) در صورت عدم اعلام نظر دستگاه‌های مستعلم در مهلت قانونی یاد شده (فرصت دو ماهه) مطروحه در ماده (۲۴) قانون معادن، نسبت به ادامه روند مراحل صدور پروانه اکتشاف وفق قوانین و مقررات جاری اقدام نمایند.^۷

۶- رأی شماره ۶۰/۴۳۲۴۸ - ۱۴۰۰/۲/۵ و ۶۰/۱۱۳۹۹۷ - ۶۰/۱/۵/۵ و رأی - شورایعالی معادن

۷- رأی شماره ۶۰/۲۰۸۷۶۱ - ۶۰/۲/۸/۹ - شورایعالی معادن

ماده (۱۹): موارد زیر جهت رعایت در برگزاری مزایده در محدوده های اکتشافی و درخواستهای اکتشاف ابلاغ می گردد:

الف) الزام به اخذ موافقت حداقل ۵۰٪ از محدوده و سایر موارد مندرج در بخشنامه های مورد اشاره صرفا متوجه اداره کل استان و قبل از مزایده بوده و عدم انجام این مراحل ضمن اینکه تخلف استان از انجام دستورالعمل بشمار می رود. اما محدودیتی را متوجه متقاضی نمی نماید و استانها موظف به صدور پروانه اکتشاف در هر سطح موافقت شده می باشند.

ب) از تاریخ این بخشنامه انجام مزایده جدید برای کلیه محدوده های اکتشافی و درخواستهای اکتشافی متوقف بوده و کلیه این محدوده ها با پیگیری دفتر تخصصی اکتشاف به لایه "تعیین تکلیف" منتقل می گردند. این بند شامل مزایده های جاری پروانه های اکتشاف نبوده و استانها می توانند به صلاحدید خود مزایده های جاری این پروانه ها را متوقف و یا ادامه دهند. اما پس از انجام مزایده در صورت عدم وجود متقاضی این پروانه ها هم به لایه مذکور منتقل خواهند شد.

ج) وفق ماده ۲۵ آیین نامه اجرایی قانون معادن کلیه استانها موظفند بلافاصله نسبت به تنظیم صورتجلسه برآورد میزان عملیات اکتشافی انجام شده مورد تأیید بر اساس طرح اکتشاف مصوب و مستندات مربوط در خصوص پروانه های اکتشافی لایه "تعیین تکلیف" خود اقدام و گزارشات خود را در خصوص لزوم ادامه عملیات اکتشافی و یا عدم لزوم ادامه این عملیات به دفتر اکتشاف ارسال نمایند.

عدم دریافت این گزارشات تا پایان آذرماه ۱۴۰۳ به معنی آن خواهد بود که از نظر کارشناسی اداره کل مربوطه ادامه عملیات اکتشافی در این محدوده ها ضرورت ندارد و لذا این محدوده ها پس از این تاریخ جهت انتقال به لایه آزادسازی در دفتر اکتشاف با برگزاری جلسه مشترک با ادارات استانی تعیین تکلیف خواهند شد. دفتر اکتشاف موظف است تا تاریخ مذکور بصورت ماهانه گزارش پروانه های اکتشافی موجود در لایه تعیین تکلیف را به استانها ارسال و ضمن اخطار آزادسازی اعلام نظر استانها را در خصوص محدوده های باقیمانده درخواست نماید.

ماده (۲۰): به منظور حفظ وحدت رویه در اجرای بند (۷) ماده (۶) و مواد (۱۴)، و (۲۸) آیین نامه اجرایی قانون معادن مهلت زمانی لازم جهت بررسی طرح های اکتشافی و گزارشات پایان عملیات اکتشاف توسط کمیته بررسی طرح های سازمان نظام مهندسی معدن و همچنین مهلت لازم جهت رفع نواقص گزارشات مذکور توسط دارندگان مجوزهای اکتشافی، به شرح زیر می باشد.

ردیف	شروع بازه	پایان بازه	مسئولیت	مدت زمان	وضعیت طرح در صورت عدم رعایت زمان مشخص شده

۱	دریافت طرح از اداره کل صمت استان	تأیید طرح یا ارجاع به طراح جهت اصلاح	نظام استان	۲ هفته	مسئولیت تأخیر با نظام استان
۲	دریافت طرح و انجام اصلاحات مرحله ۱	تحویل طرح اصلاح شده به نظام استان	طراح	۱ هفته	مسئولیت تأخیر با طراح
۳	دریافت طرح از طراح	تأیید / عدم تأیید طرح اصلاح شده	نظام استان	۱ هفته	مسئولیت تأخیر با نظام استان
۴	دریافت طرح و انجام اصلاحات مرحله ۲	تحویل طرح اصلاح شده به نظام استان	طراح	۱ هفته	مسئولیت تأخیر با طراح
۵	دریافت طرح از طراح	تأیید طرح یا ارجاع به ناظر اطلاعات	نظام استان	۱ هفته	مسئولیت تأخیر با نظام استان
۶	دریافت طرح و انجام اصلاحات	تحویل طرح اصلاح شده به نظام استان	ناظر	۲ هفته	مسئولیت تأخیر با ناظر
۷	دریافت طرح از ناظر	قبول یا رد طرح	نظام استان	۱ هفته	مسئولیت تأخیر با نظام استان
	دریافت طرح از اداره کل صمت استان تا تأیید / عدم تأیید طرح		نظام استان / طراح / ناظر	۹ هفته	-

تبصره ۱: صرفاً در شرایطی که به دلایلی همچون پوشش برف در محدوده، وقوع حوادث غیر مترقبه و غیره، امکان بررسی میدانی محدوده عملیات اکتشاف به منظور تأیید عملیات و صدور گواهی کشف وجود نداشته باشد، محدویت زمانی فوق از زمان مرتفع شدن محدودیت خواهد بود.

تبصره ۲: در صورت عدم اعلام نظر ادارات کل استانی در مهلت‌های تعیین شده برای بررسی طرح متقاضی می‌تواند اعلام نظر را از دفتر کل اکتشاف مطالبه نماید و در صورت عدم پاسخ دفتر کل طی همان مهلت مربوط به هر بند به معنی تأیید طرح بوده و اداره کل استان ملزم به صدور پروانه اکتشاف بر اساس طرح مذکور و با رعایت ماده ۷ آیین نامه اجرایی قانون معادن خواهد بود.

تبصره ۳: عدم رفع نقص از طرح اکتشاف در مهلت مقرر موجب می‌گردد حقوق مربوط به قبول و ثبت تقاضا برای صدور پروانه اکتشاف منتفی شده و محدوده از طریق مزایده واگذار گردد.

ماده (۲۱): درخصوص سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران و شرکتهای تابعه و زیر مجموعه صد در صد دولتی آن از جمله شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران، ضمن اخذ مبلغ مربوط به تبصره (۲) ماده (۶) قانون معادن به میزان مصوب شورایعالی معادن، ۵٪ (پنج درصد) مبلغ مربوط به تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن برای پروانه های اکتشاف سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران اعمال می‌گردد؛

◀ موضوع مواد (۸) الی (۱۰) آیین نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۲۲): صدور پروانه‌های اکتشاف برای مدت زمان کمتر از مهلت ماده ۸ آیین نامه، حسب درخواست متقاضیان و طبق برنامه زمان‌بندی اعلام شده در طرح اکتشافی مصوب بلامانع است. بدیهی است در صورت عدم تکمیل عملیات و عدم ارائه گزارش کامل پایان عملیات اکتشاف در مهلت مقرر و یا درخواست تمدید احتمالی، مراتب متوجه دارنده مجوز خواهد بود.

ماده (۲۳): مدت اعتبار پروانه اکتشاف وفق تبصره ماده ۸ و بندهای الف و ب ماده ۱۰ با نظارت دقیق بر عملیات اکتشاف انجام شده، و حصول اطمینان از اجرای عملیات اکتشاف وفق طرح اکتشاف مصوب قابل تمدید و در اختیار مدیر کل استان می‌باشد.

تبصره: درخواست تمدید پروانه اکتشاف صرفاً در زمان اعتبار پروانه اکتشاف قابل ارائه بوده و مهلت تعیین تکلیف درخواست تمدید دو ماه از تاریخ ثبت درخواست می‌باشد. عدم اعلام نظر در مهلت مقرر به منزله موافقت اداره کل با تمدید می‌باشد.

ماده (۲۴): در صورت نیاز به تمدید پروانه اکتشاف مواد معدنی گروه (۶) برای مدت بیش از یک نوبت، اداره کل استان درخواست خود را با ارائه

- گزارش پیشرفت اکتشاف

- دلایل تطویل و نیاز به تمدید

- برنامه زمانی تکمیل اکتشاف

در سامانه کاداستر بارگذاری، به دفتر اکتشاف ارسال و اخذ مجوز خواهد نمود.

ماده (۲۵): در صورت اقدام وفق مواد قبلی (۲۳ و ۲۴) وقفه زمانی ایجاد شده از تاریخ اتمام اعتبار تا تاریخ تمدید پروانه مشمول پرداخت تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن نخواهد بود.

ماده (۲۶): در صورتی که دارنده پروانه اکتشاف تا زمان انقضای اعتبار آن نسبت به ارائه درخواست تمدید اقدام نکند، ادارات کل مکلف به اجرای روند ماده ۲۰ قانون معادن خواهند بود.

تبصره: در شرایطی که بنا به ادعای مکتشف عملیات اکتشاف به دلایل خارج از ید و اراده دارنده پروانه به اتمام نرسد، ادارات کل استان در مکاتبه با دفتر اکتشاف ضمن اخذ و ضمیمه مستندات مکتشف نظرات کارشناسی خود را در خصوص مصادیق ماده (۵۶) آیین نامه اجرایی قانون اعلام نمایند.

در خصوص ممانعت معارضین محلی، مستندات طرح موضوع در محاکم قضایی و دستورات یا احکام قضایی که منجر به توقف عملیات معدنی شده است پیوست گردد.

◀ موضوع ماده (۱۳) آیین نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۲۷): درخواست کاهش محدوده:

۱- برای متقاضیان محدوده اکتشافی تا قبل از صدور پروانه اکتشاف و قبل از استعلام دستگاهها و قبل از پرداخت تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن توسط دارنده پروانه و از طریق کارتابل متقاضی در سامانه کاداستر قابل انجام است.

۲- در خصوص پروانه‌های اکتشاف غیرمزایده‌ای صرفاً در زمان تمدید، موضوع از طریق سامانه کاداستر، شخصاً قابل اقدام بوده و محدوده کسر شده، بلوکه می‌گردد.

۳- در خصوص گواهی کشف یا پروانه بهره‌برداری، موضوع از طریق اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها قابل اقدام و محدوده کسر شده، به نام آن اداره کل استان در سامانه کاداستر بلوکه می‌گردد.^۹

موضوع ماده (۱۴) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۲۸): در خصوص استعلام مواد (۹) و تبصره (۲) ماده (۱۴) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن ارائه گزارشات دوره‌ای پیشرفت عملیات اکتشاف در مهلت‌های مقرر تعیین شده و ارائه گزارشات مرحله‌ای در پایان هر یک از مراحل اکتشاف (مواد معدنی گروه ۶) توسط مسئولین فنی و بر اساس ضوابط و مقررات مربوطه بدون کسر ظرفیت اشتغال انجام می‌پذیرد. ضمناً وفق تبصره ذیل ماده (۹) آیین‌نامه مذکور، کلیه متقاضیان صدور پروانه اکتشاف مواد معدنی گروه ۶، می‌بایست طرح اکتشاف خود را با ذکر مراحل چهارگانه اکتشاف و برنامه زمان‌بندی، در مهلت مقرر تهیه و تحویل ادارات کل استان نمایند.

موضوع ماده (۲۱) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۲۹): پروانه‌های اکتشافی که از بیمه‌نامه‌های صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی استفاده نموده و به هر دلیل ابطال شده‌اند، با در نظر گرفتن حقوق آن صندوق، به مدت ۳ (سه) سال در اختیار آن صندوق قرار گیرد تا برابر مقررات آن صندوق واگذار شود و پس از گذشت مدت مذکور در صورت عدم فعالیت و واگذاری آنها، پروانه‌های باقی‌مانده به ادارات استان مربوطه عودت تا نسبت به برگزاری مزایده و سپس واگذاری وفق ماده (۸۳) اقدام گردد.

موضوع ماده (۲۲) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۳۰): در صورت عدم ارائه گزارش پایان عملیات اکتشاف توسط دارنده پروانه اکتشاف در مدت اعتبار پروانه اکتشاف، ضمن ابلاغ اخطار وفق ماده ۲۰ قانون معادن، مهلت مناسبی (حداکثر یک ماه) به مکتشف ارائه تا نسبت به ارائه گزارش پایان عملیات اکتشاف اقدام نماید. در صورت عدم اقدام در مهلت ارائه شده، نسبت به تکمیل فرم ماده ۲۰ قانون معادن (پیوست ۶) و ارسال به دفتر امور اکتشاف اقدام گردد.

ماده (۳۱): چنانچه گزارش جامع پایان اکتشاف پس از تطبیق با طرح اکتشاف مصوب ناقص باشد، به شرح ذیل اقدام گردد:

۹- رأی شماره ۶۰/۲۹۴۹۱۲ مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۰۶ شورای عالی معادن

الف- در صورت ارائه گزارش پایان عملیات اکتشاف قبل از اتمام اعتبار پروانه اکتشاف، گزارش جهت رفع نقص و ارایه اصلاحیه با ارائه مهلت مناسب حداکثر تا سقف ۳ ماه پس از مهلت اعتبار پروانه به مکتشف مرجوع گردد.

ب- در صورت ارائه گزارش پس از اتمام اعتبار ضمن ابلاغ اخطار وفق ماده ۲۰ قانون معادن، مهلت مناسبی (حداکثر ۳ ماه) به مکتشف ارائه تا نسبت به رفع نقص از گزارش اقدام نماید.

در اجرای این بند چنانچه رفع نقص از گزارش متضمن فعالیت فیزیکی در عرصه پروانه اکتشاف باشد، ضرورت دارد نسبت به پرداخت هزینه تبصره ۳ ماده ۶ قانون معادن و معرفی مسئول فنی عملیات اکتشاف اقدام گردد و در صورتی که ایرادات اعلام شده منحصر به چگونگی نگارش گزارش پایان عملیات اکتشاف یا محاسبات فنی ذخیره معدن بوده و نیاز به فعالیت فیزیکی در محدوده پروانه اکتشاف نباشد، مهلت ارائه شده معاف از پرداخت هزینه تبصره ۳ ماده ۶ قانون معادن و معرفی مسئول فنی عملیات اکتشاف خواهد بود.

ج- پس از اجرای موارد فوق حسب مورد، در صورت عدم ارائه اصلاحیه گزارش پایان عملیات اکتشاف در مهلت ارائه شده یا بقاء نواقص در اصلاحیه، نسبت به تکمیل فرم ماده ۲۰ قانون معادن (پیوست ۶) و ارسال به دفتر امور اکتشاف اقدام گردد.

◀ موضوع ماده (۲۴) آیین نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۳۲): دارنده پروانه اکتشاف موظف است براساس دستورالعمل تهیه گزارش پایان عملیات اکتشافی (نشریه ۴۹۵ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور) و با رعایت موارد زیر نسبت به ارائه گزارش جامع پایان عملیات اکتشاف شامل:

- روش و حجم عملیات،
- تهیه نقشه‌های مورد نیاز،
- ترسیم مقاطع
- مطالعات امکان‌سنجی و محاسبات فنی و اقتصادی
- محاسبات مربوط به تعیین ذخیره و عیار حد و ...

مهمور به مهر تهیه کننده گزارش و ارائه آن به ادارات کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها در موعد مقرر و پس از تأیید سازمان نظام مهندسی معدن استان اقدام نماید.

ماده (۳۳): ساختار گزارشات پایانی به شرح ذیل است :

- ۱- حجم مناسب و عدم درج مطالب غیر ضرور
- ۲- درج نتایج آنالیز شیمیایی نمونه‌ها، مطالعات پتروگرافی، کانی‌شناسی و کانه‌نگاری، فرآوری، نقشه‌ها، نیمرخ‌ها،

لاگ‌های حفاری و جداول مربوطه در پیوست گزارش

۳- تفکیک گزارش پایانی و پیوست‌های مربوطه و ارائه آنها در دو جلد جداگانه و مجزا

۴- رعایت نشریات فنی مربوطه مندرج در سامانه www.mcimeo.ir.

ماده (۳۴): در صورت وقوع بزه جعل یا استفاده از سند مجعول در رابطه با گزارش جامع پایان عملیات اکتشاف، سازمان می‌بایست به محض آگاهی از موارد مذکور، روندهای صدور مجوزهای بعدی را متوقف و نسبت به اعلام مراتب و یا طرح شکایت در مرجع قضایی (به فراخور نسبت سند اصلی با آن سازمان یا نهادی دیگر) اقدامات لازم را به انجام رساند.

ماده (۳۵): با عنایت به اینکه اخذ مجوز بر اساس اقدامات غیر قانونی نمی‌تواند ایجاد حق مکتسب نماید و مرجع صالح برای صدور مجوز، همواره صلاحیت لغو یا ابطال آن مجوز را نیز دارد به لحاظ وحدت رویه، برای افراد حقیقی و حقوقی مورد اشاره فوق‌الذکر ابطال مجوزهای صادره (اعم از اکتشافی یا بهره‌برداری) در هر مرحله اعمال می‌گردد. لذا شایسته است اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان بررسی‌ها و کنترل‌های لازم در خصوص روند صدور مجوز انجام دهند.

ماده (۳۶): در خصوص تعیین تکلیف محدوده‌های اکتشافی که مکتشف گزارش پایانی را ارائه و گواهی کشف در شرف صدور می‌باشد، لیکن به دلیل عدم پیگیری مکتشف بلامتکلیف مانده است مقرر گردید در این‌گونه موارد ۲ (دو) ماه به دارنده پروانه اکتشاف مهلت داده شود تا پیگیری و اقدامات لازم جهت صدور گواهی کشف را معمول نماید. در صورت اقدام در مهلت مقرر، صدور گواهی کشف وفق قوانین و مقررات مربوطه بلامانع است. در غیر این صورت و عدم اقدام در مهلت مقرر معنونه، ضمن اجرای ماده (۳۰) قانون معادن جهت وصول مطالبات موضوع تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن، گواهی کشف با رعایت قوانین مربوطه به نام اداره کل استان صادر و پس از طی مراحل ماده (۸) قانون معادن از طریق مزایده عمومی واگذار گردد.^{۱۰}

◀ موضوع ماده (۲۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۳۷): در خصوص پروانه‌های اکتشافی لغو شده وفق ماده (۲۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن:

الف) ادارات کل استانی موظفند بلافاصله پس از لغو نسبت به تهیه گزارش کارشناسی لزوم یا عدم لزوم ادامه عملیات اکتشافی اقدام نمایند.^{۱۱}

ب) صرفاً در صورت رعایت شرایط زیر، دارندگان پروانه ابطال شده مشمول دریافت هزینه‌های اکتشافی وفق ماده

۱۰- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۷۸۰۳۳ مورخ ۶۰/۱۰/۲۹ شورای عالی معادن

۱۱- دستورالعمل شماره ۶۰/۲۴۸۷۰۲ مورخ ۶۰/۱۱/۲۰ شورای عالی معادن

(۲۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن هستند:

۱- ظرف مدت حداکثر یکماه پس از ابطال، نسبت به تنظیم صورتجلسه برآورد عملیات اکتشاف انجام شده اقدام شده باشد.

۲- برآورد انجام شده صرفاً به میزان عملیات وفق طرح اکتشاف مصوب قابل قبول می‌باشد.

۳- کلیه اطلاعات عملیات اکتشاف انجام شده من جمله نقشه‌های توپوگرافی، زمین شناسی، لاگ‌های حفاریات اکتشافی، مغزه‌های حفاری، نتایج آنالیز نمونه‌ها و... به اداره کل استان ارائه شده باشد.

۴- لغو پروانه به دلیل تخلف از مقررات انجام نشده باشد.

ج) ادارات کل استان موظفند کلیه اطلاعات ردیف ۳ بند ب این ماده را در پایگاه جامع داده های علوم زمین بارگذاری نمایند.^{۱۲}

موضوع ماده (۲۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۳۸): محدوده‌های درخواست اکتشاف که به هر ترتیبی لغو، منصرف یا رها گردیده‌اند صرفاً در مواردی مشمول لزوم تعیین عامل منتخب می‌گردند که استعلام‌های ماده (۲۴) آن انجام و دارای موافقت کلی یا جزئی باشند. در سایر موارد، صرفاً وفق ماده (۱۷) این دستورالعمل در لایه آزادسازی قرار خواهند گرفت.

ماده (۳۹): مبنای محاسبه مبلغ مربوط به تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن جهت برگزاری مزایده و صدور پروانه اکتشاف برای برنده مزایده، به صورت علی الحساب گروه ۵ مواد معدنی تعیین تا در صورت انجام عملیات اکتشاف و ارائه گزارش پایانی، بر مبنای تعرفه گروه ماده معدنی مکشوفه به صورت قطعی محاسبه گردد. ضمناً مابه‌التفاوت اعلامی در اسناد مزایده طبق مفاد تبصره (۳) ماده (۲۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن اخذ خواهد شد و این موضوع ارتباطی به تعرفه گروه ماده معدنی مکشوفه نخواهد داشت.^{۱۳}

ماده (۴۰): در خصوص نحوه محاسبه قیمت پیشنهادی تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن در زمان تمدید پروانه‌های اکتشاف مزایده‌ای:

۱- مبلغ پیشنهادی برنده مزایده در سال برگزاری مزایده مشروط به اینکه از مبلغ تعیین شده توسط شورایعالی معادن برای تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن در سال تمدید کمتر نباشد ملاک عمل قرار گیرد. بدیهی است در صورتی که مبلغ مربوط به تبصره یاد شده در سال تمدید از قیمت پیشنهادی برنده مزایده در سال برگزاری مزایده بیشتر باشد مبلغ تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن در سال تمدید ملاک عمل خواهد بود.

۱۲- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۵۷۸۴۳ مورخ ۱۳۹۶/۱۱/۱۹ شورای عالی معادن

۱۳- دستورالعمل مصوب شماره ۱۰۵۷۲۰ مورخ ۱۳۹۷/۰۴/۲۶ شورای عالی معادن

۲- مساحت پروانه‌های اکتشاف مزایده‌ای پس از سپری شدن حداقل ۵۰٪ (پنجاه درصد) از زمان صدور یا تمدید پروانه اکتشاف و منوط به ارائه گزارش مرحله‌ای انجام عملیات اکتشاف، حداکثر به میزان ۵۰٪ (پنجاه درصد) قابل کاهش می‌باشد.

۳- مبلغ مابه‌التفاوت تبصره (۳) ماده (۶) قانون معادن می‌بایست در هر مرحله محاسبه و در زمان صدور گواهی کشف اخذ گردد.

۴- اجرای تبصره (۱) ماده (۲۸) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن نمی‌تواند ملاک محاسبه مبلغ مابه‌التفاوت موضوع تبصره (۳) ماده (۲۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن قرار گیرد.

۵- کلیه موارد مندرج در بندهای فوق در شرایط مزایده محدوده‌ها اعم از درخواست‌های اکتشافی یا پروانه‌های اکتشاف قید و جزء شرایط مزایده منظور گردد.^{۱۴}

۶- در صورتی که دارنده پروانه اکتشاف مزایده‌ای موفق شود شرح عملیات اکتشاف مندرج در طرح اکتشاف مصوب را در مدت زمانی کمتر از مدت پیش‌بینی شده در طرح اجرا نموده و گزارش پایان عملیات اکتشاف را که منتج به صدور گواهی کشف گردد، پیش از پایان اعتبار پروانه اکتشاف به اداره کل استان تسلیم نماید، مبلغ مازاد تبصره ۳ ماده ۶ قانون معادن، از تاریخ صدور پروانه اکتشاف تا تاریخ تسلیم گزارش پایان عملیات اکتشاف منجر به صدور گواهی کشف، محاسبه خواهد شد (حداقل به میزان ۶ ماه)

این بند مشمول محدوده‌هایی که قبلاً مبلغ مازاد تبصره ۳ ماده ۶ آنها تسویه حساب شده است نمی‌گردد.

ماده (۴۱): درخصوص تغییر نوع ماده معدنی یا درخواست اکتشاف ماده معدنی دوم دارندگان پروانه اکتشاف، ذیلاً نحوه اقدام در این قبیل موارد توسط اداره کل استان‌ها اعلام می‌گردد:

الف: دارندگان پروانه‌های اکتشاف مواد معدنی گروه‌های ۱، ۲، ۳ و ۴ مجاز به تغییر یا درخواست اکتشاف ماده معدنی جدید مربوط به گروه خود و یا سایر گروه‌های مواد معدنی هستند.

ب: دارندگان پروانه‌های اکتشاف مواد معدنی گروه‌های ۵ و ۶ صرفاً مجاز به تغییر گروه یا الحاق ماده معدنی جدید از گروه‌های ۵ و ۶ هستند.

مواد معدنی گروه‌های ۱ و ۲ قابل اضافه شدن به عنوان ماده معدنی جدید به پروانه‌های اکتشاف گروه ۵ و ۶ نمی‌باشند و امکان تغییر یا الحاق گروه مواد معدنی پروانه اکتشاف از گروه ۵ و ۶ به گروه ۱ و ۲ نیز میسر نخواهد بود.

تبصره ۱: در مواردی که بر اساس نتایج عملیات اکتشاف تفصیلی و گزارش پایان عملیات اکتشاف، اداره کل

۱۴- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۴۰۴۹۶ مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۰۹ شورایعالی معادن

استان بدلیل کیفیت عملیات اکتشافی و هزینه‌های انجام شده پیشنهاد موافقت با تغییر یا الحاق گروه ماده معدنی را داشته باشد، موضوع از طریق معاونت امور معادن و صنایع معدنی قابل بررسی خواهد بود.

بدیهی است رعایت ضوابط مربوط به حریم‌ها ضروری بوده و وسعت محدوده‌های اولیه قابل افزایش نمی‌باشد.

تبصره ۲: داشتن حداقل امتیاز برای ورود به سایر گروه‌های مواد معدنی وفق جدول صلاحیت مالی و فنی (پیوست ۲) این دستورالعمل الزامیست.

تبصره ۳: تغییر یا اضافه کردن ماده معدنی جدید منوط به ارائه طرح اکتشاف و معرفی مسئول فنی با درجه متناسب با گروه ماده معدنی مربوطه می‌باشد.

موضوع ماده (۲۸) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۴۲): اداره کل استان موظف است در مهلت مقرر مندرج در ماده (۲۰) این دستورالعمل نسبت به بررسی گزارش جامع ارائه شده در کمیته بررسی اقدام و در صورت تایید نسبت به صدور گواهی کشف مطابق تبصره ۱ ماده (۲۸) و تبصره ۲ ماده (۲۳) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن اقدام نماید.

تبصره: چنانچه ذخایر تایید شده توسط اداره کل استان مشمول جدول ذیل این ماده باشد گزارش مربوطه به انضمام گزارش کارشناسی و صورتجلسه استان به کمیسیون گواهی کشف دفتر امور اکتشاف ارسال تا در صورت تایید، مراتب جهت صدور گواهی کشف به اداره کل استان اعلام گردد.

ذخایر قابل بررسی در کمیسیون گواهی کشف وزارت

ردیف	نوع ماده معدنی	تناژ ذخیره قطعی
۱	سنگ آهن پلاسری، مس پورفیری	$\geq 5,000,000$
۲	سنگ آهن غیر پلاسری	$\geq 2,000,000$
۳	سرب و روی، بوکسیت، ذغالسنگ، مس غیر پورفیری	$\geq 1,000,000$
۴	منیزیت، منگنز	$\geq 200,000$
۵	کرویت، بیتومن	$\geq 100,000$
۶	عناصر نادر خاکی، قلع، جیوه، آنتیموان، مولیبدن، کبالت، تنگستن، کادمیم، طلا، ید و پتاسیم	با هر میزان

ماده (۴۳): حداقل ذخیره قطعی لازم برای صدور گواهی کشف برخی از مواد معدنی موجود در کشور برای یک دوره بهره‌برداری ذیلاً اعلام می‌گردد. ضمناً در شرایط خاص و برای ذخایر کمتر از مقادیر فوق، موضوع با ارائه طرح توجیه فنی واقتصادی که در آن نرخ بازگشت سرمایه، قیمت تمام شده و فروش ماده معدنی و سایر پارامترهای لازم محاسبه شده باشد، قابل بررسی می‌باشد.

ماده (۴۴): محدوده‌های پروانه اکتشافی که عملیات اکتشاف آنها بر اساس مفاد طرح اکتشاف مصوب تکمیل و گزارش پایان عملیات اکتشاف آنها منطبق با عملیات انجام شده تشخیص داده شده و صرفاً به دلیل عدم کفایت ذخیره و عدم اقتصادی بودن در لایه بلوکه عدم کفایت ذخیره قرار گرفته‌اند.

ردیف	نوع ماده معدنی	حداقل مقدار ذخیره مورد نیاز برای صدور گواهی کشف (هزار تن)
۱	انواع خاک و سنگ های نسوز مانند منیزیت، بوکسیت	۱۰
۲	انواع خاک های صنعتی مانند فسفات، کائولن، بنتونیت، زئولیت، دیاتومیت، خاک قرمز و زرد، آلونیت	۲۰
۳	انواع زغال سنگ از جمله زغال سنگ، حرارت و بیتومین ها	۱۰
۴	انواع مواد اولیه سرامیکی مانند فلدسپات (به استثنای مواد ذکر شده در بالا)	۱۵
۵	انواع گل سفید میکا ورمیکولیت گل سفید (هونتیت)، گرونا، بر، تالک و مانند آن	۱۰
۶	سیلیس	۲۰
۷	کانسنگ فیروزه و سایر کانیهای قیمتی	۵۰۰۰ کیلوگرم
۸	نمک های سنگ	۳۰
۹	نمک های آبی	۱۰
۱۰	کانیهای فلزی اعم از کرومیت، قلع، منگنز، سلستین، آنتیموان، تیتانیوم و مانند آن	۱۰
۱۱	خاک های حاوی مواد معدنی کمیاب و گران قیمت مانند طلا، تنگستن، لیتیوم	۳۰
۱۲	مرمر	۱۰
۱۳	تراورتن	۲۰
۱۴	گرانیت	۲۰
۱۵	مرمریت	۲۵
۱۶	کانسنگ مس، سرب و روی	۱۰۰
۱۷	دولومیت	۳۰
۱۸	فلوئوریت و باریت	۱۰
۱۹	کانسنگ آهن	۵۰

در صورت ارائه درخواست کتبی بازبینی گزارش پایان عملیات اکتشاف به روز شده به ضمیمه طرح توجیه فنی و اقتصادی جدید که با توجه به قیمت بازار روز ماده معدنی و عیار حد اقتصادی مربوطه، استخراج را اقتصادی تأیید نماید، موضوع مجدداً توسط کمیسیون گواهی کشف قابل بازبینی بوده و در صورت تأیید مراتب توسط کمیسیون مربوطه، صدور گواهی کشف صرفاً جهت مواد معدنی مندرج و مورد تأیید در پروانه اکتشاف بلامانع می‌باشد.

تبصره: با عنایت به آنکه گاهاً مشاهده می‌گردد محدوده‌های اکتشافی که به دلیل نقص عملیات اکتشاف و عدم اجرای کامل طرح اکتشاف مصوب موفق به کشف ذخیره اقتصادی نشده‌اند، به اشتباه در لایه بلوکه عدم کفایت

ذخیره قرار گرفته‌اند، ضرورت دارد ادارات کل استان نسبت به بررسی و پالایش محدوده‌های موجود در این لایه اقدام نموده و محدوده‌هایی که مشمول نقص عملیات اکتشاف و عدم اجرای کامل طرح اکتشاف مصوب هستند را از لایه بلوکه عدم کفایت ذخیره خارج و پس از طی روند سلب صلاحیت، در لایه مزایده قرار دهند.

موضوع ماده (۳۱) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۴۵): در خصوص حمل مواد معدنی حاصل از اکتشاف مرتبط با ماده (۳۱) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن، مراتب جهت اتخاذ تصمیم به دفتر اکتشاف اعلام گردد.

پیوست شماره ۵ حداکثر میزان برداشت جهت تست کاربردی

ردیف	نوع ماده معدنی	حداکثر میزان برداشت	واحد
۱	انواع سنگ میکا، ورمیکولیت، بر، تالک، تالک شیبست، فلورین، سلسنتین، بیتومین، گرافیت، تورمالین صنعتی، گارنت صنعتی، بریل صنعتی، گل سفید، باریت	۳۰۰	تن
۲	سنگ‌های تزئینی و نما	۵۰۰	تن
۳	سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی سنگ جوری نشده	۵۰	کیلوگرم
۴	سنگ آهک، خاک رس و پوزولان به منظور تست کاربردی در کارخانه سیمان	۱۰۰۰	تن
۵	سایر مواد معدنی فلزی و غیرفلزی به استثناء ردیف‌های یادشده در این جدول	۵۰۰	تن

ماده (۴۶): جدول مربوط به حداکثر میزان مجوز برداشت جهت تست کاربردی به شرح زیر جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

ماده (۴۷): با عنایت به عدم لحاظ امکان ابقاء و تمدید پروانه‌های اکتشاف ابطالی، لغو و یا سلب صلاحیت‌شده در آیین‌نامه اجرایی قانون معادن، پروانه‌های اکتشاف یادشده، قابل ابقاء نمی‌باشد و اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها مجاز به مکاتبه در اینگونه موارد نیستند. لذا مقتضی است با رعایت قوانین و مقررات جاری و به منظور جلوگیری از بروکراسی و سردرگمی و عدم ایجاد حقوق مکتسبه برای متقاضیان، رأساً نسبت به بررسی و پاسخگویی به موارد یادشده اقدام لازم معمول و از ارجاع آنها به وزارت متبوع خودداری نمایند.

ماده (۴۸): هیچ‌گونه اجازه برداشت برای ذخایر اندک کشف شده صادر نمی‌شود این موضوع در متن پروانه‌های اکتشافی صادره باید قید شود.

ماده (۴۹): با در نظر گرفتن عرصه عملیاتی معدن برای محدوده گواهی کشف طبق تبصره‌های (۱) و (۲) ماده (۲۳) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن، بخش‌های باقیمانده احتمالی از پروانه‌های اکتشافی پس از صدور گواهی کشف، مطابق تبصره (۱) ماده (۲۸) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن، وفق ماده (۱۷) دستورالعمل آزاد اعلام گردند.

ماده (۵۰): در خصوص کلیه محدوده‌های درخواست اکتشاف دارای موافقت دستگاه‌های ماده (۲۴)، پروانه‌های اکتشافی،

گواهی کشف و پروانه‌های بهره‌برداری که حسب مورد لغو، سلب صلاحیت شده و یا از کاشف سلب حق اولویت و یا از ید بهره‌بردار منتزع می‌شود، بایستی ظرف مدت سه (۳) ماه پس از تاریخ سلب حق اولویت، انتزاع، لغو و یا ابطال مجوز، نسبت به تنظیم صورت‌جلسه تأمین دلیل موارد مرتبط، از جمله آخرین وضعیت محدوده معدنی، دیوهای معدنی موجود، پرداخت حقوق دولتی، اموال و تجهیزات غیرقابل انتزاع با دعوت از دارنده قبلی پروانه اکتشاف، کاشف، بهره‌بردار قبلی و یا نماینده قانونی وی اقدام و در سامانه کاداستر بارگذاری گردد.

تعیین میزان هزینه‌های انجام شده پس از تعیین برنده مزایده براساس مندرجات صورت‌جلسه توسط کارشناسان رسمی دادگستری انجام شود. همچنین لازم است لزوم صورت‌جلسه تأمین دلیل و تقبل هزینه‌های مرتبط در آگهی شرایط مزایده قید گردد.

تبصره ۲- ضروریست اداره کل استان نسبت به ارائه اخطار در جهت فعالسازی کلیه معادن غیرفعال که همچنان در ید بهره‌برداران بوده است و بهره‌بردار نسبت به فعالسازی آن ب برابر طرح مصوب، عمل نکرده است، اقدام نموده و در صورت عدم فعالسازی، نسبت به طرح موضوع در شورای معادن استان و تعیین تکلیف و واگذاری آن در اسرع وقت اقدامات لازم برابر قانون و مقررات به عمل آورد. در مورد معادنی که قبلاً اخطار لازم به بهره‌بردار داده شده است، اداره کل استان با رعایت مقررات، سریعاً نسبت به تعیین تکلیف معدن اقدام نماید.

ماده (۵۱): با امعان نظر به ماهیت ساختاری و اداری سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران و شرکتهای تابعه و زیر مجموعه صد در صد دولتی آن سازمان از جمله شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران و سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور از سقف تعداد محدوده های امیدبخش (۵ محدوده) قابل معرفی و حداکثر مساحت مربوطه (۲۵۰ کیلومتر مربع) سازمان های یاد شده، سازمان های پیش گفته از محدودیت معرفی تعداد محدوده های امیدبخش (۵ محدوده و حداکثر مساحت مربوطه (۲۵۰ کیلومتر مربع)) مستثنی هستند.^{۱۵}

ماده (۵۲): امتیاز مربوط به ثبت محدوده های امیدبخش حاصل از پهنه های اکتشافی مصوب دارندگان پهنه های اکتشافی به هنگام انتساب در سامانه کاداستر، از سرجمع امتیاز صلاحیت فنی و مالی مکسوبه مشارالیهم کسر نگردیده و امتیاز معنونه در بخشی مجزا در برگه الکترونیک صلاحیت فنی و مالی ایشان لحاظ می-گردد.^{۱۶}

۱۵- رای شماره ۶۰/۱۰۶۵۰۸ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۹ شورای عالی معادن

۱۶- رای شماره ۶۰/۱۷۳۷۶۶ مورخ ۱۴۰۱/۷/۱۸ شورای عالی معادن

ماده (۵۳): جهت صدور مجوز المثنی (با اتخاذ ملاک از رویه‌های مشابه در مقررات ثبتی) چنانچه مراتب مفقودی مجوز معدنی یک نوبت در روزنامه کثیرالانتشار منتشر و در صورتیکه تا ۱۰ روز از تاریخ انتشار آگهی، اعتراضی دریافت نشود، پس از اخذ تعهدنامه محضری از متقاضی مبنی بر پذیرش مسئولیت‌های ناشی از مفقود نمودن مجوز معدنی، می‌توان نسبت به صدور مجوز معدنی المثنی اقدام و مراتب را با اعمال ملاحظات گفته شده در سامانه کاداستر اعمال نمود!

موضوع ماده (۳۲) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۵۴): واگذاری پهنه‌های اکتشافی وفق دستورالعمل پیوست شماره (۴) انجام می‌پذیرد.

ماده (۵۵): با امان نظر به ماهیت ساختاری و اداری سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران و شرکتهای تابعه و زیر مجموعه صد در صد دولتی آن سازمان از جمله شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران موارد زیر در نحوه صدور مجوزهای فعالیت این سازمان‌ها لحاظ خواهد گردید.

- ۱- این سازمان‌ها و شرکتهای از محدودیت تعداد و حداکثر مساحت محدوده‌های امیدبخش مستثنی هستند.^{۱۸}
- ۲- صدور پروانه اکتشاف برای مراحل پی‌جویی و شناسایی برای آن‌ها موضوعیت ندارد و صرفاً درخواست بلوکه نمودن محدوده جهت اکتشاف به ادارات کل ارائه می‌گردد.
- ۳- در صورت عدم کشف مواد معدنی کارگروهی متشکل از نمایندگان معاونت و اداره کل استانی مجری و سازمان نظام مهندسی تشکیل شده و پس از ارائه گزارش کارشناسی نحوه واگذاری بعدی توسط معاونت معادن و فراوری مواد تعیین خواهد شد.
- ۴- سایر موارد در خصوص نحوه عقد تفاهمنامه و تعهدات وفق دستورالعمل واگذاری پهنه‌ها خواهد بود.
- ۵- رعایت مفاد این دستورالعمل در خصوص پهنه‌هایی که مجوز آنها جدیداً صادر و یا تمدید می‌گردد الزامیست.

ماده (۵۶): در خصوص درج محدوده‌های امید بخش حاصل از مطالعات پهنه‌های اکتشافی که در مرز دو استان واقع هستند، ادارات کل صمت استانها با هماهنگی همکاران محترم متولی سامانه کاداستر نسبت به درج محدوده‌های امیدبخش درخواستی در مرز مشترک ۲ استان (در صورتیکه داخل پهنه مصوب باشد) اقدام و در صورتیکه بیش از ۵۰ درصد مساحت آن در هر استانی واقع می‌باشد آن استان نسبت به بررسی

۱۷- رأی شماره ۱۱۱۳۹۵۶۶ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۰ شورای عالی معادن

۱۸- رأی شماره ۶۰/۱۰۶۵۰۸ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۹ شورای عالی معادن

درخواست صدور پروانه اکتشاف اقدام نماید. ضمناً در صورتیکه محدوده امیدبخش به صورت کامل یا جزئی در استان همجوار قرار گرفته است نسبت به دعوت ایشان توسط استان متولی واگذاری پهنه در جلسه دفاع عامل منتخب پهنه اقدام نمایند.

ماده (۵۷): در خصوص نحوه صدور پروانه اکتشاف محدوده های امیدبخش حاصل از مطالعه پهنه های اکتشافی، مطابق با ماده ۱۲ و ۱۳ پیوست شماره ۴ این بخشنامه عامل منتخب پهنه موظف به انجام عملیات اکتشاف و پی جوئی پتانسیل های معدنی در کل محدوده پهنه و همچنین ارائه گزارش پیشرفت در بازه زمانی ۳ ماهه بوده و پس از انجام و اتمام موارد صدرالذکر ملزم به معرفی محدوده های امید بخش جهت صدور پروانه اکتشاف مراحل عمومی و تفصیلی می باشد. لذا با توجه به موارد پیش گفته ادارات کل موظف هستند از پس از معرفی محدوده های امید بخش از جانب عامل منتخب و درج مناطق در سامانه کاداستر معادن، ابتدا نسبت به فعال نمودن محدوده و انتساب به حساب کاربری در مرحله استعلام دستگاه ها به منظور رعایت ماده ۲۴ قانون معادن اقدام و سپس در صورت اعلام موافقت دستگاه های ذربط تأیید طرح اکتشافی مراحل عمومی و تفصیلی نسبت به صدور پروانه اکتشاف مراحل (۳ و ۴) در محدوده بلامعارض اقدام نمایند و دیگر نیازی به ارائه طرح اکتشاف از جانب عامل منتخب برای مراحل شناسایی و پی جویی نبوده و محدوده می بایست در مرحله صدور پروانه اکتشاف مرحله سوم ادامه روند فعالیت داشته باشد.

◀ ضوابط عمومی مرتبط با سامانه کاداستر معادن کشور

ماده (۵۸): چنانچه متقاضیان ثبت محدوده اکتشافی و صدور پروانه اکتشاف، در هر مرحله تا پیش از صدور پروانه اکتشاف از درخواست خود انصراف دهند، به مدت یک ماه از لحظه انصراف امکان ثبت درخواست صدور پروانه اکتشاف برای آنها مسدود خواهد بود. بدیهی است سایر فعالیتها هیچ تغییری نداشته و فقط امکان ثبت به مدت یک ماه مسدود می شود. محدوده های انصرافی مشمول آزادسازی ۱۰ روزه پس از انصراف با درج روز آزادسازی در نقشه با رنگ قرمز قابل مشاهده هستند.

ماده (۵۹): کاهش محدوده درخواست صدور پروانه اکتشاف فقط پس از پرداخت تعرفه تبصره ۲ ماده ۶ تا قبل از پرداخت تبصره ۳ ماده ۶ مقدور است.

ماده (۶۰): چنانچه متقاضیان در مهلت ۱۰ روزه نسبت به تأیید بخش آزاد اقدام نکنند، از لحظه پایان زمان ۱۰ روزه، محدوددهوارد مرحله رزرو جهت آزاد سازی ۱۰ روزه شده و با درج زمان آزاد سازی روی آن مانند محدوده های انصرافی در نقشه با رنگ قرمز مشخص می شوند. در این حالت هیچ محدودیتی برای ثبت محدوده متقاضیان منظور نمی شود.

ماده (۶۱): طبق بخشنامه شماره ۶۰/۱۶۱۴۹۱ مورخ ۹۲/۰۷/۲۰ امکان تغییر ماده معدنی درخواست اکتشافی تا قبل از صدور پروانه اکتشافی امکانپذیر نیست و همچنین درخواست صدور پروانه اکتشاف غیر قابل انتقال می باشد. طبق بند ۲۲ بخشنامه شماره ۶۰/۲۳۰۴۵۷ مورخ ۸۸/۱۲/۱۵ بخش هایی از محدوده اکتشافی مورد درخواست که قبلاً توسط شخص دیگری کار شده است، باید قبل از صدور پروانه اکتشاف کسر گردد.

ماده (۶۲): حسب موافقت معاون معادن و فرآوری مواد ثبت درخواست صدور پروانه اکتشاف و اعلام بخش آزاد علاوه بر اعمال حریم محدوده های معدنی به شرح زیر انجام می شود:

- ۱- حداکثر تعداد اضلاع مجاز جهت ثبت درخواست صدور پروانه اکتشاف و اجازه برداشت : ۸ ضلع
- ۲- حداقل عرض مجاز ترسیمی در حین ثبت درخواست (جهت پرهیز از ایجاد محدوده های میله ای): ۱۵۰ متر.
- ۳- حداقل مساحت جهت ثبت درخواست صدور پروانه اکتشاف ، اجازه برداشت ، اعلام بخش آزاد و کاهش محدوده : ۳۰۰۰۰ مترمربع.
- ۴- حداقل زاویه ی مجاز ترسیمی در حین ثبت درخواست : ۶۰ درجه.
- ۵- حداقل امتیاز لازم جهت ثبت درخواست ماده های معدنی مطابق با جدول ذیل می باشد:

ماده معدنی	حداقل امتیاز
گروه های ۱ و ۲ و ۳	۲۰
گروه های ۴ و ۵	۳۰
گروه ۶	۵۰

۶- به منظور بروزرسانی محدوده های معدنی مشمول آزادسازی روزانه، ثبت درخواست صدور پروانه اکتشافی از ساعت ۹:۴۵ لغایت ۱۰ صبح مسدود است.

۷- نظر به مکانیزه شدن اجرای تبصره ۲ ماده ۵ آئین نامه اجرایی قانون معادن در سامانه کاداستر معادن در زمان ثبت درخواست اکتشافی جدید، بایستی تمامی اشخاص حقیقی، فاقد درخواست و پروانه اکتشاف قبلی و دارای حداقل امتیاز لازم متناسب با ماده معدنی مورد درخواست و تمامی اشخاص حقوقی نیز باید دارای ظرفیت باقی مانده متناسب با حداقل امتیاز لازم با توجه به ماده معدنی مورد درخواست باشند. لذا ضروری است تا پیش از برگزاری آزادسازی، تمامی متقاضیان ثبت محدوده نسبت به تکمیل فرم خود ارزیابی الکترونیکی از طریق سامانه کاداستر و اخذ گواهی صلاحیت فنی و مالی

جدید و یا انتقال اطلاعات گواهی‌های صلاحیت فنی و مالی معتبر قبلی خود به سامانه کاداستر از طریق مراجعه به سازمان‌های نظام مهندسی معدن اطمینان حاصل نمایند.

فصل چهارم – بهره‌برداری

◀ موضوع ماده (۳۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۶۳): در ارتباط با موارد درخواست صدور پروانه بهره‌برداری از سوی دارندگان گواهی کشف، هرگونه اقدام وفق مفاد ماده (۸) قانون معادن امکان پذیر می‌باشد.

ماده (۶۴): چگونگی بررسی و تأیید طرح‌های اکتشافی و بهره‌برداری برای صدور پروانه عملیات و گزارش‌های پایان عملیات اکتشاف برای صدور گواهی کشف به شرح زیر است:

۱- طرح اکتشاف (یک مرحله‌ای و دو مرحله‌ای)، طرح بهره‌برداری، نقشه‌ها و گزارش پایان عملیات اکتشاف و طرح فنی- ایمنی برای مجوزهای برداشت و طرح‌های کانه‌آرایی، فرآوری و صنایع معدنی باید توسط دارندگان پروانه اشتغال به کار در حرفه‌های مهندسی معدن، و برپایه اصول و ضوابط فنی تهیه و توسط متقاضی صدور پروانه یا مجوز یا دارنده گواهی کشف به اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان تحویل داده شود. اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان پس از دریافت طرح، ضمن ثبت و انطباق آن با قوانین و مقررات، طرح یا گزارش مذکور را ظرف مدت یک هفته جهت بررسی فنی، کارشناسی و اعلام نظر به سازمان نظام مهندسی معدن استان ارسال می‌نماید.

۲- شرایط تهیه طرح طبق دستورالعمل‌ها، فرم‌ها، ضوابط و معیارهای فنی مصوب (طرح اکتشاف نشریه شماره ۷۱۳ ، گزارش پایان عملیات اکتشاف نشریه ۴۹۵ و طرح بهره‌برداری نشریه ۸۲۵ و...) و شرایط تهیه‌کننده (گان) طرح‌ها طبق شرح شغل‌های مصوب تعیین می‌شود.

۳- کارکنان ادارات کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها و دستگاه‌های وابسته به وزارت صنعت، معدن و تجارت نیز، به استثنای موارد ممنوعیت مندرج در ماده ۳۳ قانون معادن و لایحه قانونی راجع به منع مداخله وزرا و کارکنان دولت ... و مقررات داخلی وزارت صنعت، معدن و تجارت، در صورت داشتن پروانه اشتغال با صلاحیت فنی لازم و دارا بودن ظرفیت اشتغال کافی می‌توانند مانند سایر دارندگان پروانه اشتغال، برای تهیه طرح و گزارش پایانی اقدام کنند. اما با توجه به بند ت ماده ۳۱ قانون نظام مهندسی معدن، کارکنانی که در هر یک از مراحل بررسی و تأیید و یا امور مربوط به کنترل آن خدمات مسئولیت معینی را به‌عهده داشته یا دارای سمت امضا کننده در امور مربوطه باشند، نمی‌توانند اقدام به تهیه طرح یا گزارش پایان عملیات اکتشاف نمایند.

۴- به منظور بررسی هر طرح اکتشاف، طرح بهره‌برداری و طرح فنی - ایمنی، طرح صنایع معدنی یک کمیته ۳ یا ۵ نفری مرکب از رئیس سازمان نظام مهندسی معدن استان و ۲ یا ۴ نفر از کارشناسان خبره استان به سرپرستی وی تشکیل می‌شود، در محدوده‌ها و معادن درجه ۱ و ۲ کمیته با ۵ نفر عضو و در محدوده‌ها و معادن درجه ۳ و ۴ کمیته با ۳ یا ۵ نفر عضو تشکیل می‌شود. اعضای کمیته بر حسب نوع و درجه طرح، از بین افراد دارای پروانه اشتغال مرتبط با موضوع و دارای پایه و زمینه متناسب با درجه طرح، به پیشنهاد رئیس سازمان نظام مهندسی معدن استان از بین فهرستی که قبلاً توسط هیأت مدیره تهیه و تأیید شده است، انتخاب می‌شوند. عملکرد کارشناسان خبره هر سه ماه یک بار توسط هیأت مدیره بررسی و قابل تجدید نظر می‌باشد. همچنین برای هر طرح مورد بررسی، تهیه کننده یا تدوین کننده یا هر شخص ذینفع در آن و یا اقوام درجه یک نسبی و سببی آن‌ها نباید در ترکیب کمیته شرکت داشته باشند.

تبصره: در مواردی که رئیس سازمان شرایط مندرج در ماده فوق را دارا نباشد (عدم انطباق رسته و زمینه پروانه اشتغال با نوع طرح و همچنین پایه پروانه با درجه طرح)، نماینده واجد صلاحیت هیئت مدیره به صورت موردی در جلسات شرکت خواهد کرد.

۵- به منظور بررسی هر گزارش پایان عملیات اکتشاف، یک کمیته ۵ نفری مرکب از معاون معدنی یا رئیس اداره معادن و اکتشافات معدنی اداره کل صمت استان به عنوان رئیس و یک نفر از کارشناسان مرتبط با موضوع از آن اداره کل صمت استان و ۳ نفر از کارشناسان خبره استان (که بر حسب نوع و درجه طرح، از بین افراد دارای پروانه اشتغال مرتبط با موضوع و دارای پایه و زمینه متناسب با درجه طرح، از لیست معرفی شده هیأت مدیره توسط سرپرست کمیته انتخاب شده است) به سرپرستی وی تشکیل می‌شود. عملکرد کارشناسان خبره هر سه ماه یک بار توسط هیأت مدیره بررسی و قابل تجدید نظر می‌باشد. برای هر طرح مورد بررسی، تهیه کننده یا تدوین کننده یا هر شخص ذینفع در آن و یا اقوام درجه یک نسبی و سببی آن‌ها نباید در ترکیب کمیته شرکت داشته باشند.

۶- مسئولیت برگزاری جلسات بررسی طرح‌ها و تعیین تاریخ و محل آن‌ها و ابلاغ نتایج بررسی به اداره کل صنعت، معدن و تجارت، تهیه کننده طرح (دارنده پروانه اشتغال) و دارنده مجوز، بر عهده رئیس سازمان نظام مهندسی معدن استان است.

۷- نظر نهایی کمیته حسب مورد با رأی غالب اعضای کمیته معتبر است. صورتجلسات کمیته طبق فرم‌های شماره یک الی سه تنظیم می‌شود.

۸- کمیته بایستی تهیه کننده یا تدوین کننده موضوع مورد بررسی جهت ارائه و دفاع از طرح یا گزارش تهیه شده را به جلسه دعوت کند. همچنین می‌تواند از کارشناسان یا متخصصان ذیربط جهت اعلام نظر دعوت کند. در جلسات بررسی غیر از اعضای کمیته و مدعوین آنها شخص دیگری نباید حضور داشته باشد.

۹- در خصوص طرح‌ها یا گزارش پایان عملیات اکتشاف چنانچه بازدید از محل ضرورت داشته باشد، کمیته می‌تواند دو نفر از اعضای خود یا سایر اعضای واجد شرایط فهرست تأیید شده هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی معدن را مأمور بازدید و ارائه گزارش کند.

تبصره: حق مأموریت هر نفر جهت بازدید و ارائه گزارش P ۲/۵ تعیین می‌شود. پرداخت هزینه مأموریت و تأمین وسیله نقلیه یا هزینه ایاب و ذهاب اعضای منتخب کمیته بر عهده متقاضی است.

۱۰- برای طرح‌های اکتشافی درجه یک، طرح‌های بهره‌برداری درجه یک و دو و گزارش پایان عملیات اکتشاف درجه یک و دو کمیته می‌تواند به تشخیص خود از یک یا دو نفر کارشناس یا متخصص ذیربط نظرخواهی کند. نظریه وی به صورت کتبی و طبق فرم‌های مربوطه تنظیم می‌شود.

تبصره: سازمان نظام مهندسی معدن ایران و وزارت صمت و اداره کل صمت استان بر اساس آیین‌نامه‌های نظارتی خود بر عملکرد کمیته‌های استانی نظارت خواهد کرد.

۱۱- مسئولیت کنترل انطباق طرح با شرایط و دستورالعمل‌ها و مقررات تعیین شده از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت بر عهده کمیته بررسی کننده طرح و مسئولیت انطباق محتوا با ضوابط و معیارهای فنی بر عهده امضا کننده طرح می‌باشد.

۱۲- در صورتی که طرح در جلسه اول بررسی، دارای نواقص یا اشکالاتی باشد، کمیته موارد را مشخص و به طراح ابلاغ می‌نماید، طراح موظف است در مدت زمان تعیین شده مطابق جدول ۱، نواقص و اشکالات را رفع نماید. در صورت رفع نواقص یا اشکالات، طرح تأیید و در صورت عدم رفع آن، طرح برای بار دوم جهت انجام اصلاحات لازم به طراح عودت می‌گردد. در این صورت طراح موظف است علاوه بر رفع اشکالات، ۵۰ درصد حق الزحمه بررسی طرح را نیز پرداخت نماید که از حساب وی کسر خواهد شد. در صورتی که اصلاحات انجام شده توسط طراح، مجدداً مورد تأیید کمیته قرار نگیرد، کمیته یک نفر کارشناس واجد شرایط خبره را به عنوان ناظر اصلاحات به طراح معرفی می‌نماید تا طراح ظرف مدت تعیین شده توسط کمیته، نسبت به رفع ایرادات با نظارت آن شخص اقدام نماید. در صورتی که طراح حضور فرد ناظر را نپذیرد، سازمان نظام مهندسی معدن استان موظف است فرد واجد شرایط دیگری را انتخاب و معرفی نماید. در این صورت به طراح اولیه هیچ گونه حق الزحمه‌ای پرداخت نخواهد شد و مطابق مواد ۸۲ و ۸۳ آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی معدن با وی رفتار خواهد شد. بدیهی است در صورت امضای طرح توسط طراح، کلیه مسئولیت‌های مربوطه به عهده ایشان خواهد بود. در ضمن متقاضی هیچ گونه وجه اضافه‌ای نباید پرداخت نماید.

تبصره ۱: در صورتی که طرح نیاز به اصلاحات داشته باشد، پس از اصلاح توسط طراح، کمیته فقط موارد اصلاحی را در مراحل بعدی بررسی خواهد کرد.

تبصره ۲: حق الزحمه ناظر اصلاحات ۴۰ درصد حق الزحمه نویسنده طرح است که از حساب وی کسر و به ناظر پرداخت خواهد شد. بدیهی است که از ظرفیت اشتغال ناظر نیز به تناسب کسر خواهد شد.

تبصره ۳: در بررسی مجدد هر طرح، حداقل دو سوم اعضای کمیته قبلی بررسی کننده باید حضور داشته باشند.
تبصره ۴: در صورتی که محرز شود اعضای کمیته در انجام وظایف خود در بررسی طرح کوتاهی نموده و دقت لازم را نداشته اند مطابق ماده ۸۲ و ۸۳ آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی معدن به شورا یا کمیته انتظامی معرفی خواهند شد.

۱۳: سازمان نظام مهندسی معدن استان مکلف است از زمان دریافت طرح از اداره کل صمت استان،

فرآیند بررسی و اعلام نتیجه به متقاضی را حداکثر ظرف مدت ۹ هفته به شرح جدول ۱ به انجام برساند. در غیر این صورت اداره کل صمت استان رأساً نسبت به بررسی طرح مذکور اقدام خواهد نمود.

جدول ۱- فرآیند و مدت زمان بررسی طرح ها و گزارش پایان عملیات اکتشاف

ردیف	شروع بازه	پایان بازه	مسئولیت	مدت زمان	وضعیت طرح در صورت عدم رعایت زمان مشخص شده
۱	دریافت طرح از اداره کل صمت استان	تأیید طرح یا ارجاع به طراح جهت اصلاح	نظام استان	۲ هفته	مسئولیت تأخیر با نظام استان
۲	دریافت طرح و انجام اصلاحات مرحله ۱	تحویل طرح اصلاح شده به نظام استان	طراح	۱ هفته	مسئولیت تأخیر با طراح
۳	دریافت طرح از طراح	تأیید / عدم تأیید طرح اصلاح شده	نظام استان	۱ هفته	مسئولیت تأخیر با نظام استان
۴	دریافت طرح و انجام اصلاحات مرحله ۲	تحویل طرح اصلاح شده به نظام استان	طراح	۱ هفته	مسئولیت تأخیر با طراح
۵	دریافت طرح از طراح	تأیید طرح یا ارجاع به ناظر اطلاعات	نظام استان	۱ هفته	مسئولیت تأخیر با نظام استان

۶	دریافت طرح و انجام اصلاحات	تحويل طرح اصلاح شده به نظام استان	ناظر	۲ هفته	مسئولیت تأخیر با ناظر
۷	دریافت طرح از ناظر	قبول یا رد طرح	نظام استان	۱ هفته	مسئولیت تأخیر با نظام استان
کل	دریافت طرح از اداره کل صمت استان تا تایید / عدم تایید طرح	نظام استان / طراح / ناظر	۹ هفته	-	

تبصره : در صورتی که مطابق جدول شماره ۱ هر کدام از عوامل مربوطه (طراح، ناظر، اعضای کمیته بررسی طرح و کارکنان سازمان نظام مهندسی معدن استان) در انجام وظایف خود کوتاهی نمایند مطابق ضوابط مندرج در آیین نامه قانون نظام مهندسی معدن با آن‌ها رفتار خواهد شد.

۱۴- برای مشخص نمودن مواردی که نویسنده طرح موظف به اصلاح و رفع می باشد، چک لیستی بر اساس دستورالعمل های تهیه طرح ها و گزارشات پایان عملیات اکتشافی تهیه و بر اساس آن کمیته موارد اصلاحی را مشروحا و بطور کامل در جلسه اول بیان نموده و به نویسنده ابلاغ نماید. بطوریکه نیازی به درج سایر موارد در جلسه های بعد نباشد.

ماده ۱۴- حق الزحمه اعضای کمیته بررسی طرح های معدنی برای هر جلسه به اندازه $1/5P$ منظور و قابل پرداخت است و نیز به ازای هر جلسه به نسبت از ظرفیت آنان کسر و در سامانه سنم ثبت می شود.

۱۵- هزینه بررسی و داوری طرح های معدنی و هزینه اداری براساس درجه فعالیت معدنی ضریبی از عدد پایه P است که توسط دارنده مجوز فعالیت معدنی (اکتشاف، بهره برداری و یا صنایع معدنی) به حساب سازمان نظام مهندسی استان به شرح جدول ۲ واریزی می شود.

جدول ۲- هزینه بررسی و داوری طرح ها و گزارش پایان عملیات اکتشاف

نوع طرح	Pمبالغ دریافتی بر حسب ضریب پایه			
	درج ۴	درجه ۳	درجه ۲	درجه ۱

۱۲	۱۰	۸	۶	طرح اکتشاف
۱۴	۱۲	۱۰	۸	گزارش پایان عملیات اکتشاف
۱۴	۱۲	۱۰	۸	طرح بهره برداری معدن و طرح واحدهای کانه آرای، فرآوری و صنایع معدنی

تبصره: در خصوص طرح های فنی و ایمنی اجاره برداشت مطابق طرح بهره برداری عمل می شود.

۱۶- اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان مکلف است پس از دریافت صورتجلسه کمیته، نسبت به صدور مجوز مربوطه اقدام نماید.

ماده (۶۵): طرحهای بهره برداری آنها قبلاً به تصویب کمیسیون بررسی کننده طرحها رسیده است ولی نسبت به پیگیری سایر امور از قبیل معرفی مسئول فنی و ارائه تضمین حقوق دولتی اقدام ننموده اند، پس از اخطار و اعطای ۲ (دو) ماه مهلت جهت پیگیری و انجام اقدامات لازم از جمله معرفی مسئول فنی و ارائه سپرده حسن انجام تعهدات اقدام نمایند. در صورت عدم اقدام در مهلت مقرر، ضمن سلب اولویت، معدن از طریق مزایده عمومی واگذار می گردد.^{۱۹}

ماده (۶۶): به متقاضیان صدور پروانه بهره برداری که نسبت به ارائه طرح بهره برداری اقدام نموده لیکن علیرغم تصویب طرح در کمیته بررسی کننده طرحها نسبت به پیگیری سایر امور از قبیل معرفی مسئول فنی، ارائه تضمین حقوق دولتی و.... اقدام ننموده اند، به کلیه متقاضیان یاد شده (باستثنای مواردی که در این ارتباط از سوی شورای عالی معادن یا معاونت متبوع رای و یا نظر در خصوص آنان صادر گردیده است) دو ماه مهلت داده شود تا نسبت به ارائه مدارک و مستندات مربوطه اقدام نمایند و در غیر اینصورت و عدم اقدام در مهلت مقرر اولویت ایشان سلب، معدن تعیین تکلیف و از طریق مزایده عمومی واگذار گردد.^{۲۰}

۱۹- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۵۸۰۹۴ مورخ ۹۶/۱۱/۲۱ شورای عالی معادن

۲۰- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۴۳۹۸۳ مورخ ۹۶/۱۱/۱۲ شورای عالی معادن

موضوع ماده (۳۸) آیین نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۶۷): در خصوص تهیه و بازنگری طرحهای بهره برداری معادن با رعایت مفاد نشریه ۸۲۵ موارد زیر جهت اقدام لازم ایفاد می گردد.

- ۱- در تهیه طرح ارزیابی اقتصادی و مالی در مطالعات امکان سنجی طرحها و پروژه های معدنی و در برنامه زمانبندی تولید، دارندگان پروانه اشتغال نظام مهندسی معدن موظفند برابر فصل ۷ و ۸ نشریه راهنمای امکان سنجی پروژه های معدنی به شماره ۶۴ انتشارات سازمان نظام مهندسی معدن اقدام نمایند.
- ۲- برابر ماده (۱۴) قانون معادن درصدی از بهای ماده معدنی موضوع پروانه بهره برداری به نرخ روز در سر معدن مبنای محاسبه حقوق دولتی قرار می گیرد لذا محاسبات فنی و اقتصادی مندرج در طرح بهره برداری مبنای محاسبه قیمت تمام شده هر واحد ماده معدنی سر معدن می باشد و باید در مطالعات اقتصادی طرحها از ارقام هزینه و در آمدی به قیمت واقعی و بروز استفاده شود.
- ۳- مطالعات اقتصادی طرحهای بهره برداری که مبنای صدور و تمدید پروانه های بهره برداری قرار می گیرد باید برمبنای فوق بازنگری و اصلاح شوند.
- ۴- اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان موظف است از بررسی و تأیید طرحهایی که موارد فوق را رعایت نکرده اند خودداری نماید.
- ۵- اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان موظف است در تهیه و بازنگری طرحهای بهره برداری بصورتی عمل نماید که ظرف مدت یک سال کلیه طرحها اصلاح و بروزرسانی شود.
- ۶- مسئولیت حسن اجرای این ماده به عهده مدیران کل محترم صمت استان و مناطق آزاد می باشد.

ماده (۶۸): در خصوص دپوهای باطله و مواد معدنی بلا تکلیف، وفق ماده (۱۵) قانون معادن اقدام شود.^{۲۱}

در خصوص تعیین تکلیف مواد باطله در هنگام اعتبار پروانه بهره برداری (معادن در ید بهره برداران) اقدام لازم به شرح ذیل می باشد:

۱) در مواردی که مواد باطله (اعم از روباره، حاصل از عملیات حین استخراج و یا حاصل از فرآوری مواد معدنی و ..) در داخل محدوده معدن و جهت استفاده در مواردی همچون تسطیح، راهسازی، محوطه سازی و یا نظایر آن مد نظر باشد، استفاده آن بلامانع و اخذ حقوق دولت ضرورتی ندارد. لیکن در صورتی که محل

۲۱- دستورالعمل ۶۰/۲۰۴۹۹۷ مورخ ۱۴۰۱/۸/۲۴ شورای عالی معادن

تامین مصالح جهت عملیات عمرانی داخل محدوده، در خارج از عرصه جبهه کار معدن (محل عملیات استخراج) باشد، مستلزم پرداخت حقوق دولتی می‌باشد.

۲) در مواردی که مواد باطله (اعم از روباره، حاصل از عملیات حین استخراج و یا حاصل از فرآوری مواد معدنی و...) در داخل معدن مصرف نگردیده و بطور کلی و بنابر هر دلیل ممکن، جهت مصارف دیگر به خارج از معدن منتقل می‌گردد صدور مجوز برداشت موقت و به تبع آن اخذ حقوق دولتی مطلقاً ضروری است.

۳) در موارد مطروحه در بند های ۱ و ۲ برداشت مواد باطله می‌بایست منطبق با نوع مواد باطله تأیید شده و متناسب با نسبت باطله برداری مندرج در طرح بهره برداری معدن بوده و گزارش عملکرد مربوطه نیز باید توسط مسئول فنی معدن به اداره کل تابعه منعکس گردد.

۴) نوع و حجم دیوهای باطله سر معدن جهت امر نظارت، ساماندهی و کنترل، می‌بایست به صورت سالیانه گزارش گردد.^{۲۲}

◀ موضوع ماده (۳۹) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۶۹): در خصوص تغییر کمیت و کیفیت مواد معدنی مندرج در پروانه‌های بهره‌برداری معادن مزایده‌ای به شرح ذیل اقدام می‌شود:

۱- پروانه‌های بهره‌برداری که پس از تاریخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۱ (تاریخ ابلاغ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن) و از طریق فرآیند مزایده وگذار گردیده‌اند، مشمول مفاد ماده (۷۹) آیین‌نامه اجرایی خواهند بود.

۲- پروانه‌های بهره‌برداری که قبل از تاریخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۱ (تاریخ ابلاغ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن) و از طریق فرآیند مزایده وگذار گردیده‌اند، تا پایان تاریخ اعتبار معدن، صرفاً مجاز به ارائه درخواست مبنی بر اعمال ۲۵٪ (بیست و پنج درصد) تغییر در شرایط مزایده می‌باشند. بدیهی است در زمان تمدید پروانه‌های بهره‌برداری یاد شده، اعمال ماده (۷۹) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن بلامانع است.^{۲۳}

ماده (۷۰): اصلاح و تغییر کمیت و کیفیت ماده معدنی مندرج در پروانه بهره‌برداری معادن غیرمزایده‌ای به تقاضای بهره‌برداران بوده و اعمال تغییرات فقط برای سنوات آتی بهره‌برداری خواهد بود.^{۲۴}

۲۲- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۶۷۸۳۵ مورخ ۶۰/۰۶/۲۰ شورای عالی معادن

۲۳- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۱۴۹۲۶ مورخ ۶۰/۰۵/۰۴ شورای عالی معادن

۲۴- دستورالعمل مصوب شماره ۲۲۴۰۴۲۹ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ شورای عالی معادن؛

موضوع ماده (۴۰) آیین نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۷۱): ملاک درج ماده معدنی دوم و اعمال افزایش یا کاهش تناژ ماده معدنی دوم در پروانه بهره برداری مسبوق به سابقه، از زمان تصویب طرح بهره برداری می باشد.

موضوع ماده (۴۲) آیین نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۷۲): برگزاری مزایده عمومی محدوده‌های معدنی (محدوده‌های اکتشافی، مجوز برداشت، گواهی کشف و پروانه بهره‌برداری و دیوها) وفق شیوه نامه پیوست شماره (۳) خواهد بود.

جداول مربوط به تعیین صلاحیت فنی و مالی اشخاص حقیقی و حقوقی، حداقل امتیاز لازم برای ثبت درخواست و صدور پروانه اکتشاف و انتقال انواع مجوزها، نحوه محاسبه ظرفیت اشخاص حقوقی و میزان تضامین شرکت در مزایده محدوده‌های اکتشاف بلامعارض، پروانه‌های اکتشاف و معادن متروکه جهت اجرا از زمان ابلاغ، ارسال گردیده است (پیوست شماره ۲) بدیهی است گواهی های صادره قبلی دارای اعتبار می‌باشد. و نحوه بررسی اسناد و مدارک گواهی صلاحیت فنی و مالی طبق ماده ۵ همین دستورالعمل خواهد بود..^{۲۵}

موضوع ماده (۴۳) آیین نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۷۳): اسناد تجاری «چک» و «سفته» به صورت توأمان به عنوان تضمین حقوق دولتی صادر می‌شود. همچنین درخصوص کلیه سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی، اخذ سند تجاری «سفته» و یا گواهی خالص مطالبات قطعی تأیید شده قراردادها از سوی دستگاه‌های اجرایی و ذیحسابان مربوط (موضوع بند «ث» ماده (۴) آیین نامه تضمین معاملات دولتی و اصلاحات آن - مصوب ۱۳۹۴) کفایت امر را می‌نماید. تأکید می‌گردد کلیه ادارات کل تابعه، مکلف به پیش بینی اعتبار مورد نظر جهت واخواهی سند تجاری «سفته» از طریق معاونت هماهنگی و محیط کسب و کار وزارت متبوع به منظور درج در هزینه کرد بودجه سنوات آتی خواهند بود.

موضوع ماده (۴۵) آیین نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۷۴): نحوه اجرای ماده (۴۵) آیین نامه اجرایی قانون معادن به شرح زیر است:

۱- اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان ۳ (سه) ماه پیش از تاریخ الزام رعایت موضوع مفاد ماده (۴۵) آیین نامه اجرایی قانون معادن توسط بهره‌برداران معادن (به عبارتی ۲۱ (بیست و یک) ماه قبل از پایان اعتبار پروانه‌های بهره‌برداری)، موظف به ارسال اخطار به دارندگان پروانه‌های بهره‌برداری به منظور اقدام

و پیش بینی تمهیدات لازم وفق ضوابط و قوانین مربوطه به جهت تمدید پروانه‌های بهره‌برداری خواهند بود.

تبصره: اقدام یا عدم اقدام اداره کل صمت استان در خصوص این بند حقی را برای بهره‌برداران ایجاد ننموده و متقاضی موظف به اجرای ماده (۴۵) در زمان و موعد مقرر می‌باشد.

۲- در صورت عدم اقدام لازم توسط بهره‌برداران معادن در بازه زمانی ۱۸ (هجده) ماهه منتهی به پایان اعتبار پروانه‌های بهره‌برداری (لغایت آخرین روز اعتبار پروانه)، اداره کل صنعت، معدن و تجارت تابعه موظف به انجام وظایف وفق قوانین و مقررات جاری می‌باشد. به استناد بند «پ» ماده (۵۴) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن و مطابق با تفویض اختیارات موجود، می‌بایست مراتب با قید فوریت در دستور کار انتزاع معادن از ید بهره‌بردار واقع گردد.

۳- تشخیص کلیه موارد خارج از ید و اراده بهره‌برداران معادن در قبال تمدید پروانه‌های بهره‌برداری، صرفاً در اختیار شورای عالی معادن می‌باشد.

ماده (۷۵): تعیین تکلیف حقوق دولتی (صدور مفاصاحساب و یا تقسیط و اخذ ضمانت‌های لازم) در زمان تمدید پروانه‌های بهره‌برداری الزامی است.^{۲۶}

ماده (۷۶): در خصوص نحوه تمدید و محاسبه حقوق دولتی در فاصله زمانی اتمام اعتبار تا زمان تمدید پروانه بهره‌برداری معادن در موارد مربوط به عدم رعایت ماده (۴۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن، در صورت فراهم شدن شرایط تمدید و کسب موافقت‌های لازم:

تمدید از زمان انقضاء پروانه بهره‌برداری اعمال گردد و در صورت عدم فعالیت بهره‌بردار در فاصله زمانی اتمام اعتبار تا زمان ظهرنویسی پروانه بهره‌برداری جهت تمدید، به استناد تبصره ۲ ماده (۵۳) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن مدت زمان مذکور به عنوان تعطیلی موقت لحاظ گردیده و به اعتبار پروانه بهره‌برداری اضافه شود. لیکن در صورت فعالیت بهره‌بردار در فاصله زمانی اتمام اعتبار تا زمان ظهرنویسی پروانه بهره‌برداری جهت تمدید، حقوق دولتی مواد معدنی برداشت شده در فاصله زمانی یاد شده براساس میزان استخراج واقعی و بر مبنای قیمت پایه محاسبه و اخذ و مدت زمان مذکور جزء اعتبار پروانه بهره‌برداری لحاظ گردد.

◀ موضوع ماده (۴۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۷۷): در مواردی که پروانه بهره‌برداری در رهن صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی بوده و بهره‌بردار نسبت به انجام تعهدات اقدامی ننموده و با رعایت تبصره ۲ ماده (۴۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

۲۶. دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۴۷۹۴۳ مورخ ۹۹/۱۰/۱۵ شورای عالی معادن

پروانه بهره‌برداری به نام صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی منتقل می‌گردد، پروانه بهره‌برداری بدون اخذ طرح بهره‌برداری و ضمانتنامه و معرفی مسئول فنی در اختیار صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی قرار گیرد که در این صورت نیازی به تسویه حساب بدهی حقوق دولتی بهره‌بردار توسط صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی نبوده و اداره کل استان مکلف به ضبط ضمانتنامه و اجرای ماده (۳۰) قانون معادن جهت وصول مطالبات حقوق دولتی از بهره‌بردار (در صورت عدم پرداخت) می‌باشد. ضمناً رعایت اصول ایمنی و حفاظت از معدن و اموال و تجهیزات غیرقابل انتزاع توسط صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی الزامی می‌باشد. بدیهی است ارائه طرح بهره‌برداری و ضمانتنامه و معرفی مسئول فنی و سایر مدارک مورد نیاز از الزامات انتقال پروانه بهره‌برداری از صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی به بهره‌بردار جدید می‌باشد.^{۲۷}

ماده (۷۸): با توجه به اینکه به موجب تبصره ۱ ماده (۴۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن تاریخ ظهرنویسی تاریخ انتقال پروانه محسوب شده است، بنابراین مادامی که امر فوق صورت نگرفته باشد دارنده پروانه در قبال وزارتخانه متعهد خواهد بود.

بدیهی است در صورت عدم ارایه وکالت‌نامه رسمی به وسیله متصرف که (در وکالت‌نامه مذکور) دارای اختیارات لازم برای بهره‌برداری و استخراج از جانب دارنده باشد و همچنین در صورت فقدان وکالت‌نامه و عدم ظهرنویسی و ثبت نقل و انتقال در پروانه، اقدامات متصرف منطبق با ماده (۱۹) قانون معادن می‌باشد.

تبصره: در مورد الزام اداره کل صمت استان به انتقال و ظهرنویسی و عدم مراجعه محکوم علیه ضرورت دارد مراتب را از مرجع قضایی ذیربط کسب تکلیف نمایند. اضافه می‌نماید که در صورت مکلف شدن سازمان به ظهرنویسی فلذا ظهرنویسی نیازمند حضور دارنده پروانه نبوده و در صورت عدم اعاده اصل پروانه اداره کل صمت استان می‌تواند با صدور المثنی و اعلام فقدان اعتبار مراحل مترتب را به انجام رسانید.

◀ موضوع ماده (۴۸) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۷۹): کلیه پروانه‌های بهره‌برداری در رهن صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی (انتقال یافته به نام آن صندوق) لازم است ظرف بازه زمانی ۶ (شش) الی ۱۲ (دوازده) ماهه وفق مقررات مربوطه تعیین تکلیف گردند. در غیر این صورت، صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی با قید فوریت مکلف به واگذاری محدوده‌های مذکور از طریق فرآیند مزایده عمومی و مطابق با ضوابط جاری خواهد بود.^{۲۸}

۲۷- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۶۳۹۶۰ مورخ ۱۳۹۵/۰۳/۱۲ شورای عالی معادن

۲۸- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۳۰۰۶۴۶ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۱۷ شورای عالی معادن

موضوع مواد (۴۹) و (۵۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۸۰): محدودیتی جهت ثبت درخواست اکتشاف مواد معدنی شن و ماسه کوهی، شن و ماسه آبرفتی و خاک رس در سامانه کاداستر معادن وجود ندارد.

ماده (۸۱): در خصوص تقاضاهای ثبت محدوده اکتشافی و پروانه‌های بهره‌برداری مواد معدنی شن و ماسه کوهی، شن و ماسه آبرفتی و خاک رس که به دلیل محدودیت سامانه کاداستر ناچار به ثبت ماده معدنی مخلوط کوهی در درخواست اکتشاف خود بوده‌اند، ادارات کل استانها میتوانند نسبت به ویرایش ماده معدنی مندرج در پروانه‌های صادره بر اساس ویژگیهای ماده معدنی مشاهده شده اقدام نمایند.

ماده (۸۲): جهت سایر مواد معدنی مشابه در بازه زمانی ممنوعیت ثبت مواد معدنی گروه‌های یک و دو (از تاریخ ۱۳۹۸/۱۱/۵ لغایت ۱۴۰۰/۱/۱۷-موضوع مصوبات شماره ۶۰/۲۹۳۵۰۲ و شماره ۶۰/۲۶۰۶۴ شورایعالی معادن) به منظور ایجاد و حفظ وحدت رویه و پرهیز از هرگونه اعمال نظر شخصی و سلیقه‌ای؛ لازم است کلیه پروانه‌های اکتشاف یا گواهی‌های کشفی که به دلیل ممنوعیت یاد شده تاکنون بلا تکلیف مانده‌اند؛ به منظور ادامه روند سیر مراحل آتی صدور گواهی کشف یا پروانه بهره‌برداری وفق ضوابط و مقررات جاری جهت مواد معدنی گروه‌های یک و دو علاوه بر ماده/مواد معدنی مندرج در مجوز صادره تعیین تکلیف گردند. در صورت عدم اقدام لازم در مهلت مقرر در پیش گفته؛ ضمن ابطال پروانه‌های اکتشاف و سلب اولویت دارندگان گواهی کشف مشمول؛ واگذاری آتی صرفاً از طریق فرآیند مزایده عمومی با رعایت قوانین و مقررات جاری و با لحاظ کلیه مواد معدنی موجود در محدوده اکتشافی یا معدنی صورت پذیرد.

ماده (۸۳): در خصوص موارد مربوط به مجوز برداشتهای معادن شن و ماسه به دستورالعمل اجازه برداشت (پیوست ۱۳) مراجعه شود. این معادن از سایر مواد این دستورالعمل مستثنا نمی‌باشند.

موضوع ماده (۴۹) و (۵۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۸۴): صدور اجازه برداشت بر اساس دستورالعمل اجازه برداشت (پیوست شماره ۱۵) انجام خواهد گردید

موضوع ماده (۵۲) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۸۵): نظر به اینکه میزان استخراج سالیانه مواد معدنی معادن براساس طرحی که متقاضی با توجه به شرایط بازار، شرایط فنی و ایمنی معدن، ذخیره ماده معدنی، توان فنی و مالی و ... ارایه می‌نماید تعیین و پس از تأیید اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان در پروانه بهره‌برداری درج می‌شود، لذا متقاضیانی که با توجه به تغییر ظرفیت بازار، ذخیره معدن و یا هر شرایط دیگر، در طول دوره بهره‌برداری نیاز به افزایش یا کاهش استخراج سالانه مواد معدنی را دارند؛ کمافی‌السابق می‌توانند با رعایت شرایط فنی و ایمنی معدن که

منجر به تضييع ذخيره و ايجاد حادثه در معدن نشود، با رعايت شرايط زير نسبت به افزايش يا کاهش تناژ استخراج ساليانه معدن تحت بهره‌برداري خود اقدام نمايند:

ماده (۱۶): افزايش تناژ استخراج ساليانه كليۀ گروه‌هاي مواد معدني تا ميزان ۲۵٪. تناژ استخراج ساليانه مندرج در پروانۀ بهره‌برداري نيازي به اخذ مجوز از اداره كلّ صنعت، معدن و تجارت استان نداشته و نيازي به درج در پروانه بهره‌برداري نمي‌باشد.

ماده (۱۷): افزايش تناژ استخراج ساليانه مواد معدني گروه‌هاي ۱، ۲ و ۳ از ۲۵٪ تا ۱۰۰٪ و مواد معدني گروه‌هاي ۴، ۵ و ۶ از ۲۵٪ تا ۵۰٪. تناژ استخراج ساليانه مندرج در پروانه بهره‌برداري در اختيار مديران كلّ صنعت، معدن و تجارت استان‌ها است و بهره‌برداران موظف به ارايه درخواست به اداره كلّ صنعت، معدن و تجارت استان هستند. بديهي است بنا بر تشخيص اداره كلّ صنعت، معدن و تجارت استان و در صورت نياز، بهره‌برداران مي‌بايست نسبت به ارائه اصلاحيه طرح بهره‌برداري اقدام لازم معمول نمايند. همچنين در اينخصوص اداره كلّ صنعت، معدن و تجارت استان بايد حداكثر ظرف مدت پانزده روز كاري به درخواست ارايه شده توسط متقاضی رسيدگي و موافقت يا عدم موافقت خود را با ذكر دلایل به نامبرده اعلام نموده و در صورت موافقت، افزايش تناژ را در پروانۀ بهره‌برداري درج نمايد. در زمان اصلاح تناژ مندرج در پروانه، به صورت مکتوب بر دقت در عدم تضييع ماده معدني و رعايت شرايط فني و ايمني توسط بهره‌برداران تأکيد خواهد شد. ملاک عمل افزايش تناژ از زمان تأييد طرح بهره‌برداري در کميته بررسي طرح‌ها است.

ماده (۱۸): افزايش تناژ استخراج ساليانه مواد معدني گروه‌هاي ۱، ۲ و ۳ به ميزان بيش از ۱۰۰٪ و گروه‌هاي ۴، ۵ و ۶ به ميزان بيش از ۵۰٪ مي‌بايست با ارايۀ اصلاحيۀ طرح بهره‌برداري به همراه درخواست بهره‌بردار به اداره كلّ صنعت، معدن و تجارت استان باشد. در اين حالت اداره كلّ صنعت، معدن و تجارت استان حداكثر ظرف مدت يك ماه طبق دستورالعمل «چگونگي بررسي و تأييد طرح‌هاي اکتشاف و بهره‌برداري» موافقت يا عدم موافقت خود را با ذكر دلایل به نامبرده اعلام نموده و در صورت تأييد نسبت به درج آن در پروانۀ بهره‌برداري اقدام مي‌نمايد. ملاک عمل افزايش تناژ از زمان تأييد طرح بهره‌برداري در کميته بررسي طرح‌ها خواهد بود.

ماده (۱۹): کاهش تناژ ساليانه كليۀ گروه‌هاي مواد معدني تا ۵۰٪ مي‌بايست با ارايۀ اصلاحيۀ طرح بهره‌برداري به همراه درخواست بهره‌بردار به اداره كلّ صنعت، معدن و تجارت استان باشد. در اين حالت اداره كلّ صنعت، معدن و تجارت استان حداكثر ظرف مدت يك ماه طبق دستورالعمل «چگونگي بررسي و تأييد طرح‌هاي اکتشاف و بهره‌برداري» موافقت يا عدم موافقت خود را با ذكر دلایل به نامبرده اعلام نموده و در صورت تأييد نسبت به درج آن در پروانۀ بهره‌برداري اقدام مي‌نمايد. ملاک عمل کاهش تناژ از زمان تأييد طرح بهره‌برداري در کميته بررسي طرح‌ها خواهد بود.

ماده (۹۰): زمان مجاز درخواست کاهش تناژ سالیانه بهره‌برداران در طول دوره بهره‌برداری از زمان صدور پروانه بهره‌برداری یا آخرین زمان تصویب طرح بهره‌برداری به منظور کاهش تناژ، حداقل سه سال می‌باشد که نحوه اقدام مطابق با بند (۴) خواهد بود. درخواست بهره‌برداران مبنی بر افزایش تناژ مطابق بندهای (۱) الی (۳) محدودیتی ندارد.

ماده (۹۱): پروانه‌های بهره‌برداری واگذار شده از طریق مزایده، در طول دوره اول بهره‌برداری، مشمول کاهش تناژ نمی‌باشد، ولی محدودیتی در مورد افزایش تناژ معادن مزایده‌ای نیست.

ماده (۹۲): هرگونه تغییر کیفیت و عیار ماده معدنی و درج ماده معدنی دوم در پروانه بهره‌برداری مستلزم رایه اصلاحیه طرح بهره‌برداری به همراه درخواست بهره‌بردار به اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان می‌باشد. در این حالت اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان حداکثر ظرف مدت یک‌ماه طبق دستورالعمل «چگونگی بررسی و تأیید طرح‌های اکتشاف و بهره‌برداری» موافقت یا عدم موافقت خود را با ذکر دلایل به نامبرده اعلام نموده و در صورت تأیید نسبت به درج آن در پروانه بهره‌برداری اقدام می‌نماید. ملاک تغییر کیفیت و عیار ماده معدنی از زمان تصویب طرح بهره‌برداری خواهد بود. محدودیتی در این خصوص متوجه معادن مزایده‌ای نبوده و محدودیتی در خصوص موضوع بند (۵) نیز ندارد.

ماده (۹۳): هرگونه افزایش یا کاهش تناژ و تغییر کیفیت و عیار ماده معدنی و درج ماده معدنی دوم در پروانه بهره‌برداری منوط به تعیین تکلیف بدهی حقوق دولتی است.

ماده (۹۴): در خصوص درخواست‌های اعمال افزایش تولید سالیانه فقط برای سال مورد نظر (جاری) توسط بهره‌برداران براساس شرایط بازار، چنانچه بهره‌برداران براساس شرایط بازار و تا قبل از پایان هر سال، درخواست اعمال افزایش تولید سالیانه برای سال مورد نظر (جاری) را به اداره کل استان ارائه نمایند، مشابه ماده (۸۷) این دستورالعمل اقدام می‌شود.^{۲۹}

◀ موضوع ماده (۵۳) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۹۵): موافقت با اعمال توقف عملیات برابر مفاد ماده (۵۳) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن به منظور اکتشاف، تهیه و تجهیز، آماده‌سازی و ایجاد تأسیسات جدید و یا به هر دلیل دیگر به جز در موارد رکود بازار و خارج از ید بهره‌برداران به تشخیص رییس سازمان/مدیرکل ادارات صنعت، معدن و تجارت استان‌ها می‌باشد.

تبصره: موافقت با توقف عملیات بهره‌برداری برای موارد رکود بازار حداکثر به میزان سه (۳) سال و به شرطی که مجموع تعطیلی‌های اعمال شده طی دوره بهره‌برداری از ۵۰٪ (پنجاه درصد) مدت اعتبار پروانه

۲۹- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۹۸۱۹۸ مورخ ۹۹/۸/۱۷ شورای عالی معادن.

بهره‌برداری بیشتر نباشد، به شورای معادن استانی تفویض می‌شود.

موضوع ماده (۵۴) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۹۶): در خصوص نحوه ضبط یا استرداد ضمانت نامه پس از انتزاع یا سلب صلاحیت کلیه بهره‌برداران مواد معدنی گروه‌های ششگانه به واسطه آراء صادره از شورایعالی معادن یا شورای معادن استان‌ها، چنانچه بهره‌بردار سابق پس از اعمال سلب صلاحیت یا انتزاع، حداکثر ظرف بازه زمانی یک ماهه از تاریخ ابلاغ مصوبه شورایعالی معادن یا شورای معادن استان نسبت به پرداخت و تسویه کامل بدهی حقوق دولتی متعلقه اقدام لازم معمول نماید، عودت کامل ضمانتنامه وفق ضوابط جاری بلامانع است. بدیهی است در غیر این صورت و عدم اقدام لازم در مهلت مقرر معنونه، ضمانتنامه می‌بایست ضبط گردیده و هیچگونه عذر و بهانه‌ای در این خصوص مسموع نخواهد بود. ضمناً مطالبات احتمالی حقوق دولتی در صورت عدم تسویه حساب، از طریق اجرای ماده (۳۰) قانون معادن قابل پیگیری و اقدام خواهد بود.^{۳۰}

موضوع ماده (۵۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۹۷): به منظور مساعدت با بهره‌بردارانی که نسبت به انجام عملیات نقشه برداری از معدن خود اقدام لازم معمول داشته و دارای برداشتی مازاد بر میزان استخراج اسمی مندرج در پروانه بهره‌برداری (در سنوات ماضی دوره‌های بهره‌برداری از معدن) می‌باشند، به عنوان ابزار تشویقی؛ نحوه محاسبه حقوق دولتی و جرائم برداشت‌های مواد معدنی تا پایان مردادماه سالجاری (۱۴۰۳) وفق شرح ذیل صورت پذیرد و پس از آن این ماده بخشنامه فاقد اعتبار خواهد بود. و در محاسبه جرائم از بند ۲ ماده ۹۹ استفاده خواهد شد

۱- برداشت غیر مجاز خارج از محدوده مجوز:

چنانچه دارنده مجوز (اعم از دارنده پروانه اکتشاف، گواهی کشف، پروانه بهره‌برداری و اجازه برداشت) در خارج از محدوده مندرج در مجوز؛ نسبت به برداشت، استخراج و حمل مواد معدنی اقدام نماید؛ اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان ضمن تذکر، اخطار، ابلاغ و پیگیری توقف فعالیت در محل مورد نظر؛ میبایست نسبت به معرفی مسئول فنی به شورای انتظامی سازمان نظام مهندسی معدن اقدام و حقوق دولتی ماده / مواد معدنی حمل شده را برابرقیمت فروش از نامبرده اخذ نماید. بدیهی است در صورت دپو نمودن ماده / مواد معدنی، دپوی مربوطه متعلق به دولت بوده و واگذاری آتی آن صرفاً از طریق فرآیند مزایده عمومی امکانپذیر خواهد بود.

۲- برداشت غیر مجاز داخل محدوده مجوز:

چنانچه دارنده مجوز بهره‌برداری (پروانه بهره‌برداری و اجازه برداشت (اعم از عمرانی یا غیرعمرانی)) در محدوده مجوز، نسبت به اخذ مجوز افزایش تناژ استخراجی سالانه از اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان اقدام ننموده

۳۰- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۰۵۶۵۵ مورخ ۶۰/۸/۲۹ شورایعالی معادن

باشد، اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان ضمن تذکر و اخطار؛ میبایست خسارت اضافه برداشت (مازاد بر تناژ مندرج در پروانه) را با توجه به در نظر گرفتن سنوات پروانه بهره برداری به شرح ذیل اخذ نماید:

(الف) خسارت اضافه برداشت مواد معدنی گروه های (۱، ۲ و ۳): ۲/۵ (دو و نیم) برابر ضریب پایه حقوق دولتی سال ۱۴۰۲ معدن مربوطه.

(ب) خسارت اضافه برداشت مواد معدنی گروه های (۴ و ۵): ۳ (سه) برابر ضریب پایه حقوق دولتی سال ۱۴۰۲ معدن مربوطه.

(ج) خسارت اضافه برداشت مواد معدنی گروه (۶): ۳/۵ (سه و نیم) برابر ضریب پایه حقوق دولتی سال ۱۴۰۲ معدن مربوطه مشروط بر اینکه بالاتر از قیمت فروش نباشد.

تبصره ۱: قیمت فروش بر مبنای حداکثر عیار و یا بالاترین درجه ماده معدنی در سر معدن خواهد بود.

تبصره ۲: محاسبه کلیه جرایم بندهای فوق بعد از احراز، براساس به روز نمودن مبلغ جریمه در زمان محاسبه جریمه و آخرین ضریب حقوق دولتی خواهد بود.^{۳۱}

ماده (۹۱): تعاریف و وظایف بهره بردار و مسئول فنی با موارد کتمان، به شرح زیر است:

۱- در اجرای بند «ب» ماده (۶۳) آیین نامه اجرایی قانون معادن عدم ارائه گزارش از طرف بهره بردار (گزارش عملکرد سالانه و تغییر در عیار و یا درجه بندی ماده معدنی) و یا در مواردی که وزارت ارقام اعلام شده از سوی بهره بردار را در مورد میزان استخراج، بهای فروش ماده معدنی و یا کیفیت ماده معدنی در سر معدن تأیید نکند، از موارد کتمان محسوب می شود.

۲- وفق دستورالعمل تهیه طرح اکتشاف موادمعدنی (به شماره ردیف ۷۱۳ نشریات انتشارات سازمان برنامه و بودجه کشور) آمده است، دارنده پروانه اکتشاف می بایست نسبت به تهیه نقشه های توپوگرافی، زمین شناسی، زمین شناسی-اکتشافی و موضوعی متناسب با مراحل مختلف اکتشاف و مقیاس کار برابر شرح خدمات اقدام نماید.

۳- بهره بردار موظف است، نقشه توپوگرافی محدوده معدن و نقشه عملیات معدن را طبق طرح مصوب در بازه های زمانی یادشده در دستورالعمل پیوست ۱۲ (سالانه) با استفاده از روش های نوین (پهباد، تصاویر ماهواره ای و یا ...) تهیه کند.

۴- مسئول فنی معدن طبق دستورالعمل «شرایط و شرح شغل مسئول فنی معدن» موظف به تنظیم گزارش های

۳۱- ابلاغیه شماره ۱۹۹۵۹۹۴ مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۸ شورایعالی معادن

ماهانه و ادواری برابر پیوست ۱۲ و پیوست ۱۴ این دستورالعمل وارد کردن اطلاعات در بانک‌های اطلاعاتی، طبق فرم‌ها و دستورالعمل‌های تعیین شده می‌باشد.

۵- مسئول فنی معدن موظف است در طی دوره بهره‌برداری سالانه در صورت نیاز به افزایش یا کاهش میزان استخراج معدن نسبت به برنامه‌ریزی‌های انجام شده جهت دستیابی به میزان استخراج اسمی مندرج در پروانه، گزارش برآورد میزان استخراج واقعی سالانه نسبت به اسمی را به صورت مستند به بهره‌بردار اعلام و نسخه‌ای از آن را به اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان ارسال نماید.

۶- بهره‌بردار موظف است طبق مواد (۹۳) و (۹۷) این دستورالعمل در موعد مقرر نسبت به ارایه درخواست اصلاح تناژ مندرج در پروانه بهره‌برداری برای سال مورد نظر (جاری) به اداره کل استان اقدام نماید.

ماده (۹۹): در موارد کتمان ضمن اخطار به بهره‌بردار، در صورتی که قصوری مبنی بر عدم ارایه صحیح آمار (موضوع بندهای (۴) و (۵) ماده ۹۸) متوجه مسئول فنی معدن باشد، مسئول فنی معدن به شورای انتظامی سازمان نظام مهندسی معدن استان معرفی و از بهره‌بردار معدن نیز تعهد محضری مبنی بر رعایت دقیق قانون معادن و آیین‌نامه اجرایی آن، ضوابط و دستورالعمل‌ها مربوط اخذ گردد و در صورت تکرار موضوع اداره کل استان مکلف است اجرای موضوع ماده (۵۵) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن را در دستور کار قرار دهد.

۱- خسارت ناشی از میزان کتمان به منزله برداشت غیرمجاز موضوع ماده (۱۹) قانون معادن بوده و براساس قیمت فروش ماده معدنی (به نرخ روز) و در مواردی که کتمان ناشی از عدم اعلام عیار و یا درجه بندی صحیح باشد، براساس قیمت فروش ماده معدنی (به نرخ روز) بر مبنای حداکثرعیار و یا بالاترین درجه ماده معدنی در سر معدن خواهد بود.

ماده (۱۰۰): در خصوص نحوه محاسبه و اخذ خسارت از بهره‌بردارانی که قبل از سال ۱۳۹۲ بدون دریافت مجوز افزایش تناژ نسبت به برداشت ماده معدنی بیش از میزان استخراج سالیانه اقدام نموده‌اند، به شرح ذیل اقدام شود:

۱- بهره‌بردارانی که در پروانه بهره‌برداری آنها عبارت "حداقل" برای تناژ استخراج سالیانه قید شده است. از پرداخت هرگونه خسارتی بابت اضافه برداشت معاف بوده و فقط موظف به پرداخت حقوق دولتی براساس قیمت پایه سال مربوط می‌باشند.

۲- بهره‌بردارانی که مزاد برداشت نسبت به مندرج در پروانه بهره‌برداری داشته و آن را به موقع اظهار کرده‌اند.

تا سقف ۲۵٪ مازاد برتناژ مندرج در پروانه بهره‌برداری فقط موظف به پرداخت حقوق دولتی براساس قیمت پایه سال مربوط هستند و مازاد برآن موظفند علاوه بر پرداخت حقوق دولتی سنوات مربوط، به شرح زیر خسارت پرداخت نمایند:

- در مورد مواد معدنی گروه های اول تا چهارم علاوه بر پرداخت حقوق دولتی موظف به پرداخت خسارت به اندازه یک برابر حقوق دولتی سال مربوط هستند .
- در مورد مواد معدنی گروه‌های پنجم و ششم علاوه بر پرداخت حقوق دولتی موظف به پرداخت خسارت به اندازه یک و نیم برابر حقوق دولتی سال مربوط می‌باشند.

۳- پرونده بهره‌بردارانی که قبل از سال ۱۳۹۲ اضافه برداشت مازاد برتناژ مندرج در پروانه بهره‌برداری داشته و آن را کتمان کرده‌اند و میزان استخراج واقعی آنان توسط ادارات صنعت، معدن و تجارت استان‌ها و یا ستاد وزارت صنعت، معدن و تجارت و یا سایر ارگان‌ها کشف و گزارش شده است، جهت محاسبه خسارت باید مورد به مورد به شورای عالی معادن ارسال شود تا متناسب با شرایط آنان تصمیم گیری شود.

۴- در مواردی که بهره‌برداران قبل از سال ۱۳۹۲ مازاد برداشت اعم از اظهار شده و یا اظهار نشده داشته و در گذشته رأی شورای عالی معادن یا شورای معادن سابق و یا نامه از معاونت امور معادن و صنایع معدنی در مورد آنان صادر شده است، برابر همان آراء و مکاتبات مرتبط اقدامات لازم در مورد اخذ حقوق دولتی و خسارت مربوط معمول گردد. ۳۲

ماده (۱۰۱): درخصوص چگونگی خسارت مازاد برداشت مواد معدنی از جمله تعیین سال مبنای محاسبه خسارت مازاد برداشت مواد معدنی و چگونگی اقدام در ارتباط با بهره‌بردارانی که طی سنوات قبل از سال ۱۳۹۲ برداشت بیش از ظرفیت پروانه بهره‌برداری داشته و آمار عملکرد خود را نیز به اداره کل صمت استان اعلام لیکن مشمول جریمه گردیده و یا با وجود مازاد برداشت طی سنوات یاد شده نسبت به تسویه حساب قطعی حقوق دولتی اقدام نموده‌اند و تاکنون نیز شواهدی از کتمان استخراج به میزان برداشت بیش از محاسبات قطعی شده وجود ندارد، لیکن مشمول جریمه گردیده‌اند و نیز نحوه اقدام در موارد مربوط به انتقال پروانه‌های بهره‌برداری، به شرح زیر اقدام می‌شود:

(۱) در صورت وجود اسناد و مدارک و کشف مازاد برداشت مربوط به قبل از دوره بهره‌برداری جاری، مراتب به شورای معادن استان گزارش و در خصوص آن تصمیم گیری شود. ۳۳

۳۲- ابلاغیه دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۴۷۷۹۶۴۸۷۸۶ مورخ ۹۸۹۴/۲/۱۵۲۰ و دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۳۹۶۰۴ مورخ ۹۹/۲/۱۰ شورای عالی معادن
۳۳- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۴۸۷۸۶ مورخ ۹۴/۰۲/۲۰ شورای عالی معادن.

۲) در مواردی که بهره‌برداران طی سنوات قبل از سال ۱۳۹۲ برداشت بیش از ظرفیت پروانه بهره‌برداری داشته و آمار عملکرد خود را نیز به اداره کل صمت استان اعلام لیکن مشمول جریمه گردیده و یا با وجود مزاد برداشت طی سنوات یاد شده نسبت به تسویه حساب قطعی حقوق دولتی اقدام نموده و علی‌رغم عدم وجود شواهدی از کتمان استخراج به میزان برداشت بیش از محاسبات قطعی شده مشمول جریمه گردیده‌اند، مراتب به صورت موردی طی گزارش جامعی به شورای عالی معادن ارسال شود.

۳) در موارد مربوط به انتقال پروانه‌های بهره‌برداری که بهره‌بردار قبلی (انتقال دهنده) نسبت به برداشت ماده معدنی بیش از تناژ مندرج در پروانه بهره‌برداری اقدام لیکن علی‌رغم تسویه حساب حقوق دولتی و انتقال پروانه بهره‌برداری، خسارت مربوطه محاسبه و اخذ نگردیده است، در صورتی که طبق مفاد صلح نامه، تعهدات و بدهی‌های مالی انتقال دهنده به بهره‌بردار جدید (انتقال گیرنده) منتقل شده باشد، انتقال گیرنده (بهره‌بردار فعلی) مشمول پرداخت خسارت مربوطه خواهد بود، در غیر این صورت مطابق ضوابط و مقررات با بهره‌بردار قبلی (انتقال دهنده) برخورد خواهد شد.^{۳۴}

ماده (۱۰۲): ادارات کل صمت استان موظفند، در صورت مشاهده هرگونه فعالیت خارج از محدوده قانونی در اسرع وقت نسبت به توقف عملیات مزبور و برخورد قانونی در خصوص اخذ خسارت احتمالی برداشت غیرمجاز و در صورت تکرار و ادامه برداشت مراتب جهت سلب صلاحیت دارنده پروانه بهره‌برداری و یا مجوز اقدام نمایند. ضمناً در صورت عدم گزارش موضوع توسط مسئولین فنی نسبت به معرفی مسئول فنی به شورای انتظامی استان و در صورت کوتاهی کارشناس اداره برخورد قانونی لازم معمول گردد.

ماده (۱۰۳): با عنایت به اینکه مهمترین مورد اشکال و ابطال آراء شورای عالی معادن در اجرای ماده (۲۰) قانون معادن عدم اطلاع از اخطارهای اداره کل استان (به دلیل تغییر آدرس پستی و ...) که موجب بلااثر شدن آراء اعمال ماده (۲۰) می‌گردد و یا عدم هماهنگی با اداره کل استان درخصوص فعال بودن معدن و واريز بدهی حقوق دولتی و انجام سایر تعهدات و در نتیجه عدم اطلاع اداره کل استان از اقدامات بهره‌بردار می‌باشد. لذا مقتضی است:

الف) ادارات صمت استان از به روز بودن آدرس معدنکاران مطمئن و نسبت به اخذ تعهد مبنی بر اعلام آدرس در سامانه کاداستر و مسئولیت معدنکار در صورت عدم اعلام آخرین آدرس در سامانه، اقدام گردد.

ب) اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها در صورتی که بهره‌بردار را به دلیل عدم انجام تعهدات واجد شرایط اعمال ماده (۲۰) شناخته شد به هنگام ارائه اخطار و مهلت به بهره‌برداران جهت انجام تعهدات (قبل از تکمیل و ارسال فرم اطلاعات مربوط به اجرای ماده ۲۰ قانون معادن)، اقدامات زیر را به عمل آورند:

۳۴- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۹۱۹۶۳ مورخ ۹۶/۱۲/۲۸ شورای عالی معادن

۱) دعوت معدنکار به جلسه حضوری با لحاظ موارد زیر:

• دعوت کتبی و تلفنی از بهره‌بردار

• تشکیل جلسه و بررسی دلایل و مسائل مربوط به عدم انجام تعهدات، صرفاً در قالب فرم (۱-۵) «دعوت به جلسه آخرین اخطار و مهلت جهت انجام تعهدات قبل از ارسال فرم ماده (۲۰) قانون معدن» انجام می‌گردد.

۲) تنظیم صورتجلسه با بهره‌بردار معدن در قالب «صورتجلسه انجام تعهدات» فرم (۲-۵)

۳) در صورت استنکاف بهره‌بردار از حضور در جلسه تنظیمی موارد اخطار و مهلت انجام تعهدات به صورت مکتوب و صرفاً با پست سفارشی به آخرین آدرس موجود در سامانه کاداستر معدنکار ارسال گردد.

۴) در صورت عدم انجام تعهدات و عدم اقدام در مهلت مقرر، اداره کل صمت استان نسبت به تکمیل و ارسال فرم اجرای ماده (۲۰) قانون معدن (با درج آخرین آدرس و شماره تماس بهره‌بردار) به انضمام صورتجلسه تنظیمی مذکور (که به امضای بهره‌بردار نیز رسیده است) و یا نامه ابلاغ و رسیدهای پستی آن اقدام و رونوشت آن به آدرس بهره‌بردار (مندرج در صورتجلسه تنظیمی و یا سامانه کاداستر) ارسال گردد.

ماده (۱۰۴): در متن نامه ابلاغ رونوشت فرم ماده ۲۰ لازم است به بهره‌بردار ابلاغ گردد که لایحه دفاعی خود را حداکثر ظرف ۱۰ روز به دبیرخانه شورای عالی معدن ارسال نماید

ماده (۱۰۵): چنانچه دلیل درخواست سلب صلاحیت، عدم پرداخت حقوق دولتی است قبل از هرگونه اقدامی اجرای ماده (۶۵) آیین‌نامه اجرایی (به اجرا گذاردن تضامین) در این ارتباط ضروری است.

ماده (۱۰۶): موارد مشمول ماده ۲۰ قانون معدن اعم از پروانه‌های اکتشاف، اجازه برداشت و پروانه‌های بهره‌برداری (پس از ارائه مهلت مناسب به دارندگان مجوز جهت انجام تعهدات)، جهت بررسی و طرح در شورای عالی معدن در قالب (فرم پیوست: (۳-۵) درخواست اعمال ماده ۲۰) ارسال گردد. ۳۵

ماده (۱۰۷): در خصوص نحوه محاسبه حقوق دولتی براساس استخراج واقعی به هنگام سلب صلاحیت بهره‌برداران یا انتزاع معدن از ید بهره‌برداران، نظر به نص صریح تبصره (۷) ماده (۱۴) قانون معدن و بند «پ» ماده (۶۳) آیین‌نامه اجرایی مربوطه، محاسبه حقوق دولتی بر مبنای استخراج واقعی به دلایل خارج از ید و اراده بهره‌برداران، در حیطه اختیارات شورای عالی معدن است. ۳۶

۳۵- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۹۶۹۴۹ مورخ ۹۲/۹/۹ شورای عالی معدن

۳۶- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۵۰۹۵۳ مورخ ۹۸/۹/۱۹ شورای عالی معدن

ماده (۱۰۸): در کلیه موارد سلب صلاحیت و انتزاع طی آراء صادره از شورایعالی معادن یا شورای معادن استان، مبنای محاسبه حقوق دولتی در این قبیل موارد، براساس میزان استخراج واقعی (به شرطی که از مبلغ پرداختی کمتر نباشد)، بوده و این امر در گرو مسائل و موارد خارج از ید بهره‌بردار نمی‌باشد.^{۳۷}

ماده (۱۰۹): درخصوص نحوه ضبط یا استرداد ضمانت‌نامه پس از سلب صلاحیت بهره‌برداران، از آنجایی که اخذ ضمانت‌نامه به منظور تضمین پرداخت حقوق دولتی و جبران خسارت احتمالی وارده می‌باشد، لذا در وضعیتی که مبلغ ضمانت‌نامه مأخوذه مازاد بر مطالبات موضوع رأی شورایعالی معادن یا شورای معادن استان است، ضبط وجه مازاد بر مطالبات توجیه و ضرورتی نداشته و عودت آن به بهره‌برداران سابق بلاشکال است.^{۳۸}

◀ موضوع ماده (۵۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۱۰): دارندگان مجوز عملیات معدنی مشمول بندهای مذکور باید قبل از اتمام مهلت مقرر در انجام تعهدات مربوط، تقاضای خود را همراه با مدارک و مستندات به وزارت تسلیم تا پس از بررسی مراتب برای تشخیص و اتخاذ تصمیم به شورا گزارش شود.

◀ موضوع ماده (۵۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۱۱): درخصوص نحوه اجرای مواد (۲۵) و (۵۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن، در صورت اعتراض دارنده قبلی پروانه اکتشاف یا بهره‌بردار سابق و یا عامل منتخب نسبت به صورت جلسه کارشناسی رسمی دادگستری در مورد تعیین میزان هزینه‌های انجام شده، برآورد هزینه‌های غیرقابل انتزاع به میزان مستهلک نشده طبق مقررات جاری در هیئت کارشناسی رسمی دادگستری بعدی قابل اقدام می‌باشد.

ماده (۱۱۲): طبق ماده (۲۱) قانون معادن و ماده (۵۷) آیین‌نامه اجرایی آن، تشخیص اموال، تجهیزات و تأسیسات قابل انتزاع و غیرقابل انتزاع معدن به عهده این وزارتخانه است که ظرف یک ماه از تاریخ انتزاع معدن از ید بهره‌بردار، تعیین و به بهره‌بردار منتخب و دارنده پروانه قبلی ابلاغ می‌شود.

از جمله موارد غیرقابل انتزاع هزینه‌های اکتشافی، باطله‌برداری کلی، راه‌ها، تونل‌های اصلی، آماده سازی‌ها، ساختمان و تأسیسات فراوری یا زیربنایی احداث شده می‌باشد که البته به میزان مستهلک نشده ملاک محاسبات قرار می‌گیرد (به عنوان مثال اگر باطله برداری یا آماده سازی انجام گرفته و متناسب با ماده معدنی برداشت شده است به هیچ عنوان نباید هزینه‌های مربوط در محاسبات لحاظ شود). لذا اداره کل صمت استان می‌بایست در اجرای تبصره (۲) ماده (۵۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن در زمان انتخاب بهره‌بردار جدید یا دارنده اجازه برداشت جدید، قبل از هر اقدامی اموال، تجهیزات و تأسیسات غیرقابل انتزاع

۳۷- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۸۸۰۴۰ مورخ ۹۹/۴/۹ شورایعالی معادن
۳۸- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۳۱۸۷۳۸ مورخ ۹۸/۱۲/۳ شورایعالی معادن

را برابر توضیحات فوق جهت ارزیابی توسط کارشناس رسمی دادگستری مشخص و پس از تقویم هزینه‌ها موضوع را در شرایط مزایده و یا واگذاری اعلام نمایند تا بهره‌برداران جدید در محاسبات اقتصادی خود آن را منظور تا مشکلات بعدی به وجود نیاید.

ماده (۱۱۳): در اجرای ماده (۲۱) قانون معادن، با عنایت به لزوم ارزیابی کارشناس رسمی دادگستری جهت تعیین نرخ و به روز نمودن قیمت اموال و تجهیزاتی که انتزاع آن به تشخیص کارشناسی وزارت صنایع و معادن موجب وارد آمدن لطمه و خسارت به معدن می‌شود و لزوم پرداخت آن از سوی بهره‌بردار جدید به بهره‌بردار و دارنده اجازه برداشت قبلی، نحوه اجرای ماده (۲۱) قانون معادن منضم به فرم‌های مرتبط طبق پیوست (۶) است.

◀ موضوع ماده (۶۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۱۴): قیمت پایه معادن مزایده‌ای در زمان تمدید پروانه بهره‌برداری، با توجه به مواد (۷۸)، (۷۹) و (۸۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن بر اساس متوسط قیمت پایه معادن مشابه منطقه به شرطی که از قیمت پایه پیشنهادی در زمان مزایده کمتر نباشد اعلام می‌گردد.^{۳۹}

ماده (۱۱۵): تقسیط حقوق دولتی به شرح ذیل انجام می‌شود:

الف) تقسیط حقوق دولتی پس از اعلام میزان قطعی مطالبات، قابل پذیرش خواهد بود.

ب) در صورت تقسیط حقوق دولتی و پرداخت آن در مواعد تعیین شده از سوی بهره‌بردار، محاسبه خسارت تأخیر تأدیه (موضوع ماده (۱۱۸) آیین‌نامه اجرای قانون معادن) متوقف شده و صرفاً محاسبه و دریافت چنین خسارتی نگرنده بر اقساطی است که به تعویق خواهند افتاد.

ج) اخذ ضرر و زیان ناشی از دیرکرد پرداخت حقوق دولتی، یک ماه پس از ابلاغ میزان قطعی مطالبات، قابلیت اعمال خواهد داشت.

ماده (۱۱۶): دستورالعمل چگونگی نظارت بر تولید شمش واحدهای فرآوری معادن طلای کشور و بررسی امکان صادرات آن به شرح پیوست ۸ جهت اجرا و اقدام لازم ابلاغ می‌گردد.

ماده (۱۱۷): موضوع نحوه تشخیص و تعیین معادن بزرگ طبق شرح ذیل است:

ملاحظات	مبنای تشخیص و تعیین معادن بزرگ	ماده معدنی	ردیف
---------	--------------------------------	------------	------

۳۹- دستورالعمل مصوب شماره ۲۴۹۶۷۵ / ۶۰ مورخ ۱۳۹۷/۰۹/۲۸ شورایعالی معادن

۱	سنگ آهن	ذخیره قطعی بیشتر از ۱۰٪ میزان ذخایر سنگ آهن کل کشور باشد.	۱) در مورد معدنی که منبع بزرگ تشخیص و برای آن ها پروانه بهره برداری صادر می شود، میزان استخراج سالیانه مندرج در پروانه بهره برداری نباید از ۲۰٪ مجموع میزان استخراج سالیانه معدن کشور برای همان نوع ماده معدنی بیشتر باشد.
۲	کرومیت	ذخیره قطعی Cr_2O_3 بیشتر از ۵۰۰ هزار تن باشد.	۲) میزان ذخایر قطعی و استخراج سالیانه مواد معدنی مورد اشاره در پایان هر سال از سوی وزارت متبوع اعلام و برای سال بعد ملاک عمل خواهد بود.
۳	مس	ذخیره قطعی بیشتر از ۲۰٪ میزان ذخایر مس کل کشور باشد.	
۴	سرب و روی	ذخیره قطعی بیشتر از ۱۰٪ میزان ذخایر سرب و روی کل کشور باشد.	
۵	طلا	میزان Au (فلز محتوی) بیشتر از ۱۰۰ تن باشد.	
۶	تیتانیوم	میزان ذخیره قطعی بیشتر از ۲۰٪ میزان ذخایر تیتانیوم کل کشور باشد.	

با در نظر گرفتن موارد فوق، در حال حاضر معدن سنگ آهن گل گهر سیرجان و سنگان خواف، مس سرچشمه و سونگون، سرب و روی انگوران و مهدی آباد، تیتان کهنوج و قره آغاج معدن بزرگ محسوب می شوند. ۴۰

موضوع ماده (۶۱) آیین نامه اجرایی قانون معدن

ماده (۱۱۸): کلیه مجوزهای قدیمی غیر کاداستری فاقد اعتبار بوده و کلیه دارندگان مجوزهای معدنی، موظفند ضمن ایجاد حساب کاربری در سامانه کاداستر معدن، از طریق مراجعه به آن ادارات کل، نسبت به ارائه اصل مجوزهای قبلی و دریافت مجوزهای الکترونیکی (کاداستری) اقدام لازم صورت دهند. لذا ضروری است ضمن عدم انجام هرگونه مکاتبه ای با این معاونت و دفاتر مربوطه و عدم ارائه هرگونه خدمات به متقاضیان فاقد حساب کاربری در سامانه کاداستر معدن توسط آن اداره کل، نسبت به اطلاع رسانی کامل این موضوع از طریق رسانه های عمومی، پورتال و بیلبورد در سطح استان و اداره کل و نیز مکاتبه با دارندگان مجوزهای عملیات معدنی اقدام لازم صورت گیرد. همچنین کاربران آن سازمان موظفند در صورت عدم مراجعه دارندگان مجوزهای معدنی در پایان مهلت فوق، جهت تعیین تکلیف محدوده ها و تکمیل پرونده، از طریق فعال نمودن محدوده با کد ۱۰۰۰ و تکمیل اطلاعات قبلی اقدام لازم معمول نمایند. بدیهی است مسئولیت عدم اجرای موارد فوق متوجه مدیر کل صمت استان خواهد بود.

ماده (۱۱۹): حقوق دولتی سال ۱۴۰۲ مواد معدنی معدن آن استان/منطقه بر مبنای قیمت های پایه قطعی ابلاغ شده به شرح جداول پیوست ۸ محاسبه، ابلاغ و وصول گردد. بدیهی است مسئولیت وصول به موقع حقوق دولتی معدن استان/منطقه بر عهده شخص مدیر کل صمت استان/منطقه می باشد.

۴۰- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۷۳۲۸۵ مورخ ۹۳/۸/۱۷ شورای عالی معدن

۴۱- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۹۵۳۹۰ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۱۱ شورای عالی معدن

ماده (۱۳۰): در خصوص تعیین ضرایب حقوق دولتی مواد معدنی ۱۴۰۲ (پیوست ۹):

- ۱- در خصوص بند (۲) پیوست ۹ اداره کل ضمن انجام اقدامات لازم در خصوص معادن مندرج در جدول (سنگ آهن، مس، طلا، سرب و روی و سنگ های تزئینی موضوع ردیف ۱۷)، گزارش اقدامات به عمل آمده را در بازه های زمانی سه ماهه به دبیرخانه شورای عالی معادن ارسال نمایند.
- ۲- در ارتباط با سطر اول بند (۳) پیوست ۹ علاوه بر کلوخه استخراجی و شمش، مواردی مثل دانه بندی و کنسانتره و نظایر آن که به عنوان مواد معدنی فرآوری شده در جدول تعیین درصد حقوق دولتی به آنها اشاره گردیده نیز در زمره مواد معدنی هستند.
- ۱- کشف بهای ماده معدنی در سر معدن در مواردی که معدنکار امکان و یا اراده ارائه فاکتور رسمی که ارزش افزوده آن پرداخت شده باشد را به میزان حداقل ۸۰ درصد برداشت سالیانه را نداشته باشد با اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان ها است.
- به این منظور، اداره کل استان می تواند ضمن دعوت از نمایندگان دستگاه های نظارتی همچون اداره کل بازرسی و دیوان محاسبات استان موضوع را توسط کارگروهی (تحت عنوان کارگروه کشف قیمت مواد معدنی) متشکل از رئیس سازمان، معاون معدنی و یک نفر کارشناس ذیصلاح با معرفی سازمان نظام مهندسی معدن استان و نماینده سازمان حمایت از حقوق مصرف کنندگان و تولیدکنندگان بررسی نمایند.
- ۲- در خصوص بندهای «الف» تا «ج» بند (۳) صفحه اول ابلاغیه اعلام می دارد بهره برداران معادن موظفند در راستای اجرای ماده (۵۱) آیین نامه اجرایی قانون معادن در پایان هر سال کلیه اطلاعات معدن از جمله میزان استخراج، قیمت تمام شده، قیمت فروش و... را به اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان اعلام نمایند. اما پیگیری ثبت اطلاعات فاکتورهای معدنی توسط معادن در سامانه جامع تجارت نیز بایستی توسط آن سازمان انجام گردد. و صرفاً فاکتورهای مالیاتی ثبت شده در سامانه جامع تجارت می تواند در محاسبه بر پایه فاکتور مورد اتکا قرار گیرد.
- ۳- در ارتباط با بند «ج» و در صورت عدم تطبیق اطلاعات فاکتورهای رسمی ارائه شده با قیمت و اطلاعات احصا شده، آن سازمان می تواند از ظرفیت کارگروه فوق الذکر استفاده نماید. در صورت وجود اختلاف بیش از ۱۵٪ بین قیمت های اعلامی بهره بردار با قیمت های کشف شده توسط کارگروه و صرفاً برای مواد معدنی فوق الاشاره (مواد معدنی موضوع جدول مندرج در بند (۲) صفحه اول ابلاغیه حقوق دولتی) مراتب جهت بررسی به دبیرخانه شورای عالی معادن ارسال خواهد شد و در سایر موارد اختلافی بنا به تشخیص رییس سازمان، موضوع در شورای معادن استان بررسی گردد.

لذا با عنایت به موارد فوق الذکر ضروریست آن سازمان اقدامات لازم را در خصوص محاسبه، ابلاغ و اخذ حقوق دولتی در مواعد قانونی تعیین شده به عمل آورد. در صورت لزوم نظرات مشورتی دیگر این معاونت نیز

متعاقباً به اطلاع اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها خواهد رسید. ضمناً ابلاغ حقوق دولتی معادن صرفاً از طریق سامانه کاداستر خواهد بود.

نحوه احتساب خسارت تأخیر تأدیه حقوق دولتی پس از ابلاغ مابه‌التفاوت (دایر بر پرداخت بدهی) که در مهلت مقرر می‌بایست مورد اقدام بهره‌بردار واقع شود، خواهد بود. در صورت عدم اقدام از سوی بهره‌بردار، موضوع مشمول پرداخت خسارت تأخیر تأدیه خواهد بود.

ماده (۱۲۱): در خصوص نحوه محاسبه قیمت پایه حقوق دولتی معادنی که از طریق مزایده عمومی واگذار شده‌اند و قیمت پیشنهادی برنده مزایده به صورت درصدی از قیمت پایه مندرج در اسناد مزایده ارائه گردیده است که در صورت افزایش قیمت پایه حقوق دولتی معادن در سنوات آتی بهره‌برداری، به دلیل اعمال درصد پیشنهادی برنده مزایده، فعالیت اینگونه معادن فاقد توجیه اقتصادی می‌باشد، محاسبه حقوق دولتی بر مبنای قیمت پایه پیشنهادی سال برگزاری مزایده تا زمانی که از قیمت پایه ابلاغی وزارت کمتر نباشد خواهد بود. بدیهی است در صورتی که قیمت پایه ابلاغی وزارت بیشتر از قیمت پایه پیشنهادی سال برگزاری مزایده باشد، قیمت پایه ابلاغی وزارت ملاک عمل خواهد بود.

ماده (۱۲۲): در خصوص تعیین تکلیف وضعیت حقوق دولتی معادن طی سنوات گذشته، در صورتی که حقوق دولتی متعلقه مطابق با مقررات موضوع ماده (۱۴) قانون معادن وصول نشده باشد، امکان محاسبه مجدد و اخذ حقوق مزبور با رعایت ضوابط موضوعه مربوطه میسر می‌باشد.^{۴۳}

ماده (۱۲۳): در خصوص چگونگی اجرای بخشنامه بخشودگی ضرر و زیان ناشی از تأخیر در پرداخت حقوق دولتی معادن جهت ایجاد و حفظ وحدت رویه در این خصوص به شرح زیر ملاک عمل قرار گیرد.

الف- اجرای تبصره الحاقی به ماده (۱۱۸) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن مصوب ۱۳۹۶ موکول به تحقق سه شرط می‌باشد، نخست ارائه درخواست از سوی بهره‌برداران به کارگروه موضوع تبصره مذکور در راستای تحقق بخشودگی نسبت به ضرر و زیان ناشی از تأخیر در پرداخت حقوق دولتی، دوم، احراز رکود یا کاهش میزان تولید و یا فروش واحد معدنی متقاضی توسط کارگروه مذکور و سوم، تسویه اصل حقوق دولتی معوق پس از تشخیص معافیت نزد کارگروه پیش گفته ظرف شش ماه.

ب- اعمال بخشودگی موضوع تبصره الحاقی به ماده اشاره شده منوط به تحقق هر سه شرط فوق می‌باشد، از این حیث تا هنگامی که اصل حقوق دولتی معوق پرداخت نشده باشد امکان بخشودگی خسارت

۴۲- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۸۶۰۰۷ مورخ ۱۳۹۴/۰۸/۲۷ شورایعالی معادن

۴۳- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۸۱۵۱۸ مورخ ۱۴۰۰/۰۳/۲۲ شورایعالی معادن

تأخیر تأدیه نیز فراهم نخواهد بود. افزون بر آن، مصوبه موضوع بحث فاقد پیش‌بینی لغو اعتبار بوده، از این حیث نیز مادامی که نسبت به حقوق دولتی معوق (تا انتهای سال ۱۳۹۵) تعیین تکلیف نشده باشد، حکم جاری در مصوبه مذکور قابل اعمال خواهد بود.^{۴۴}

ماده (۱۲۴): در خصوص تعیین نوع تضمین تقسیط حقوق دولتی، با تقسیط حقوق دولتی مطابق با بخشنامه‌های مربوطه و با ارائه تضمین چند فقره چک متناسب با ماه‌های تقسیط و یا اخذ سفته به مبلغ کل تقسیط و تعیین روند پرداخت نقدی ماهیانه توسط متقاضی به تشخیص ریاست سازمان‌های استانی تابعه موافقت می‌گردد.

در صورت عدم پرداخت ۲ فقره از اقساط، سازمان‌های استانی تابعه مکلف به اعمال ماده (۲۰) قانون معادن وفق قوانین موجود و جاری در قبال محدوده‌های مشمول خواهند بود.^{۴۵}

ماده (۱۲۵): هرگونه محاسبه حقوق دولتی معادن برابر استخراج واقعی مطابق با تبصره (۷) ماده (۱۴) قانون معادن فقط مربوط به موارد خارج از ید موضوع ماده (۵۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن بوده و قابل بررسی و طرح در شورای عالی معادن (وفق بند «ت» تبصره (۳) ماده (۱۲) قانون معادن) می‌باشد.

ضمناً موارد مرتبط با موضوع ماده (۵۶) می‌باید در همان سال مکاتبه و تسری موضوع به سنوات قبل از آن برابر تبصره ماده مذکور (دارندگان مجوز عملیات قبل از اتمام مهلت مقرر در انجام تعهدات می‌باید تقاضای خود را به همراه مستندات به وزارت تسلیم نمایند) مورد پذیرش نخواهد بود و مسئولیت آن متوجه اداره کل صمت استان می‌باشد.

در خصوص اخذ ما به‌التفاوت حقوق دولتی از مجوز برداشت‌های صادره، موارد را به شرح ذیل اعلام می‌دارد:^{۴۶}

- در خصوص مجوز برداشت طرح‌های عمرانی چنانچه در متن مجوز به موضوع دریافت اخذ مابه‌التفاوت حقوق دولتی اشاره گردیده، نسبت به محاسبه و اخذ آن اقدام گردد.

- در خصوص سایر مجوزهای برداشت هرگونه اقدام مطابق ضوابط مربوط به پروانه‌های بهره‌برداری است. به عبارت دیگر در صورت ایجاد تغییر در میزان حقوق دولتی می‌بایست مابه‌التفاوت آن اخذ گردد.

- در متن کلیه مجوز برداشت‌ها و یا قراردادهای تنظیم شده، به موضوع لزوم محاسبه و اخذ مابه‌التفاوت

۴۴- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۷۹۰۲۴ مورخ ۱۳۹۸/۰۳/۱۳ شورای عالی معادن

۴۵- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۱۵۳۴۳ مورخ ۱۳۹۸/۰۴/۲۴ شورای عالی معادن

۴۶- دستورالعمل شماره ۶۰/۲۶۱۹۱۸ مورخ ۱۳۹۹/۱۰/۳۰ شورای عالی معادن

حقوق دولتی پس از ابلاغ حقوق دولتی سال جاری مربوطه، به صورت صریح اشاره گردد.

* در خصوص نحوه محاسبه حقوق دولتی معادن شن و ماسه موارد ذیل را به اطلاع می‌رساند:

بند ۱- چنانچه بهره‌بردار معدن نسبت به فرآوری ماده معدنی اقدام می‌نماید ملاک محاسبه حقوق دولتی براساس شن و ماسه فرآوری شده خواهد بود.

بند ۲- چنانچه ماده معدنی استخراج شده توسط بهره‌بردار، چه در داخل محدوده و چه خارج از محدوده فرآوری می‌گردد، ملاک محاسبه حقوق دولتی براساس شن و ماسه فرآوری شده خواهد بود.

بند ۳- ملاک تعیین حقوق دولتی صرف نظر از نوع مصرف و یا فرآوری که بر روی آن صورت می‌پذیرد، بر اساس نوع ماده معدنی است. لذا در خصوص ماده معدنی سنگ لاشه بر اساس قیمت پایه اعلام شده طی ابلاغیه حقوق دولتی مربوطه اقدام گردد.

ماده (۱۲۶): ضوابط پذیرش و فرآیند بررسی طرح‌ها و چارچوب قرارداد به‌همراه نمونه‌ای از قرارداد موضوع بند «الف» ماده (۶) آیین‌نامه اجرایی تبصره (۱۰) الحاقی ماده (۱۴) قانون معادن، بند «الف» ماده (۳۵) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقاء نظام مالی کشور به‌شرح پیوست ۱۰ است.^{۴۷}

ماده (۱۲۷): در اجرای فرآیند بررسی طرح‌های پژوهش کاربردی تبصره (۱۰) الحاقی ماده (۱۴) قانون معادن موضوع بند «الف» ماده (۳۵) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور بهره‌برداران معدنی که جهت پژوهش‌های کاربردی به منظور ارتقای بهره‌وری، فناوری، بهینه‌سازی مصرف انرژی یا تولید علم در حوزه معدن و فرآوری مواد معدنی با تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت اقدام به انعقاد قرارداد با دانشگاهها و مراکز آموزشی عالی و پژوهشی (دارای دانشجوی در مقاطع تحصیلی تکمیلی) می‌کنند به میزان مبلغ قرارداد منعقد شده با مراکز علمی از پرداخت حداکثر ده درصد حقوق دولتی معادن، تا سقف پنجاه میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال (در سال عقد قرارداد) از پرداخت حقوق دولتی معادن معاف می‌باشد.

ضمناً در موارد تعدد طرح‌های پژوهشی، جمع مبلغ معافیت مصوبات کارگروه نباید از سقف یادشده در سال بیشتر شود، مهلت بهره‌بردار جهت عقد قرارداد حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغیه رییس محترم کارگروه خواهد بود که در صورت عدم رعایت آن، موضوع درخواست تمدید مهلت یا انصراف بهره‌بردار از عقد قرارداد می‌بایست به دبیرخانه کارگروه تخصصی اعلام شود.

همچنین به‌موجب تبصره ذیل ماده (۹) آیین‌نامه اجرایی تبصره قانونی مذکور چنانچه بهره‌بردار نتواند در مهلت مقرر در تبصره ماده (۳) آیین‌نامه نسبت به اجرای تعهدات طبق طرح مصوب اقدام نماید، می‌بایست

۴۷- دستورالعمل شماره ۶۰/۲۱۰۶۲۰ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۰۲ معاونت امور معادن و فرآوری مواد

پس از ابلاغ رییس محترم کارگروه، میزان حقوق دولتی پرداخت نشده را به حساب حقوق دولتی معادن واریز نماید.

ضمناً طبق ضوابط پذیرش طرح بهره‌بردار متعهد است بلافاصله بعد از اتمام قرارداد نسبت به اجرای طرح براساس نتایج حاصله در معدن مربوط اقدام نماید.

مدت زمان اجرای طرح طبق قرارداد و حداکثر دو سال خواهد بود.

موضوع ماده (۶۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۲۸): ملاک عمل در مورد معادن متروکه، معادنی باشد که مطالعات اکتشافی آنها مشمول زمان شده و نیاز به روزرسانی بر اساس فناوری و تکنولوژی روز دارد و تشخیص آن بر عهده سازمان مربوطه هر استان می‌باشد.

موضوع ماده (۷۱) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۲۹): در واگذاری محدوده‌های اکتشافی، مجوز برداشت، گواهی کشف و پروانه بهره‌برداری، اولویت با واگذاری از طریق بسته‌های سرمایه‌گذاری می‌باشد. شیوه‌نامه پیوست شماره (۳)

موضوع ماده (۷۹) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۳۰): درخصوص اکتشاف ماده معدنی دوم معادن مزایده‌ای و بلامانع بودن چنین امری مستند به ماده (۷۹) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن احکام مزایده معدن صرفاً ناظر به ماده معدنی موضوع مزایده بوده و شامل ماده معدنی دوم نخواهد بود، از این حیث صدور مجوز اکتشاف حین استخراج با رعایت مقررات مربوطه دارای وجهت است.

ماده (۱۳۱): اکتشاف حین بهره‌برداری نیاز به صدور پروانه اکتشاف ندارد لیکن در صورت کشف ذخیره یا ماده معدنی جدید گواهی کشف دارنده پروانه بهره‌برداری به ترتیب با رعایت مفاد این قانون اصلاح یا گواهی جدید صادر خواهد شد. درخصوص نحوه محاسبه حقوق دولتی مواد معدنی مکشوفه طی عملیات اکتشاف تکمیلی در معادن مزایده‌ای، وفق شرح ذیل اقدام می‌گردد:^{۴۸}

۱- در مواردی که انجام عملیات اکتشاف تکمیلی صرفاً منجر به افزایش ذخیره همان ماده معدنی مندرج در پروانه بهره‌برداری می‌گردد، محاسبه حقوق دولتی باید براساس قیمت پیشنهادی در مزایده صورت پذیرد.

۲- در مواردی که انجام عملیات اکتشاف تکمیلی منجر به اکتشاف مواد معدنی دوم یا سوم می‌گردد، محاسبه حقوق دولتی می‌بایست براساس قیمت پایه سال مربوطه صورت پذیرد.

ماده (۱۳۲): کلیه گواهیهای کشف و پروانه‌های بهره‌برداری که من بعد حسب مورد لغو، ابطال و سلب صلاحیت شده و یا از کاشف سلب حق اولویت و یا از ید بهره‌بردار منتزع و یا مجوز آن ابطال می‌شود، ظرف مدت سه (۳) ماه پس از تاریخ سلب حق اولویت، انتزاع، لغو و یا ابطال مجوز، وفق قانون و مقررات واگذار گردد.

تبصره ۱: بلافاصله بعد از لغو، ابطال و یا سلب صلاحیت دارنده پروانه اکتشاف، سلب حق اولویت از کاشف و یا انتزاع معدن از ید بهره‌بردار و یا ابطال مجوز، نسبت به تنظیم صورتجلسه تأمین دلیل موارد مرتبط از جمله آخرین وضعیت محدوده معدنی، دیوهای معدنی موجود، پرداخت حقوق دولتی، اموال و تجهیزات غیرقابل انتزاع با دعوت از دارنده قبلی پروانه اکتشاف، کاشف، بهره‌بردار قبلی و یا نماینده قانونی وی اقدام گردد. تعیین میزان هزینه‌های انجام شده پس از تعیین برنده مزایده براساس مندرجات صورتجلسه توسط کارشناسان رسمی انجام شود. همچنین لازم است لزوم صورتجلسه تأمین دلیل و تقبل هزینه‌های مرتبط در آگهی شرایط مزایده قید گردد.

تبصره ۲: ضروریست اداره کل استان نسب به ارائه اخطار در جهت فعال‌سازی کلیه معادن غیرفعالی که همچنان در ید بهره‌برداران بوده است و بهره‌بردار نسبت به فعال‌سازی آن بدون دلایل موجه (موارد خارج از ید) برابر طرح مصوب عمل نکرده است، اقدام نموده و در صورت عدم فعال‌سازی، نسبت به طرح موضوع در شورای معادن استان و تعیین تکلیف و واگذاری آن در اسرع وقت اقدامات لازم برابر قانون و مقررات به عمل آورد. در مورد معادنی که قبلاً اخطار لازم به بهره‌بردار داده شده است، اداره کل استان با رعایت مقررات، سریعاً نسبت به تعیین تکلیف معدن اقدام نماید.

تبصره ۳: سایر معادنی که به هر دلیل غیرفعالند، با نظر کارشناسی و تأیید رییس اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان برای انجام اکتشافات تکمیلی به مزایده گذاشته شود.

◀ موضوع ماده (۹۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۳۳): در ارتباط با ماده (۹۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن از جمله استعلام از سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور جهت استقرار و راه‌اندازی واحدهای کانه آرایی، فرآوری و صنایع معدنی، ضمن توصیه به متقاضیان احداث واحدهای مذکور جهت اخذ جواز تأسیس، از نظر شورا استعلام عرصه مورد نظر جهت استقرار واحدهای کانه آرایی، فرآوری و صنایع معدنی، از سازمان حفاظت محیط زیست باستناد ماده (۱۱) قانون هوای پاک مصوب سال ۱۳۹۶ و اخذ موافقت سازمان جنگل‌ها، مراتع

و آبخیزداری کشور (در صورت عدم وقوع در محدوده مورد موافقت قبلی) الزامی می‌باشد.^{۴۹}

ماده (۱۳۴): پروانه بهره‌برداری کلیه واحدهای کانه‌آرایی، فرآوری و صنایع معدنی که با استفاده از ظرفیت ماده ۹۰ آیین‌نامه اجرایی قانون معادن احداث می‌شوند. با رعایت تمام مقررات و قوانین صدور پروانه بهره‌برداری در متن پروانه بهره‌برداری صادر می‌شود و ذیل پروانه بهره‌برداری معدن محسوب می‌شود. و این واحدها جزئی از اموال غیرقابل انتزاع معدن به شمار خواهند رفت.

ماده (۱۳۵): در خصوص چگونگی صدور پروانه بهره‌برداری واحدهای فرآوری احداث شده در داخل محدوده معدن، با توجه به مفاد ماده (۹۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن، ضمن تأکید بر ضرورت رعایت ضوابط زیست‌محیطی، در صورت تصویب ایجاد واحد فرآوری در طرح بهره‌برداری و یا ارائه اصلاحیه طرح بهره‌برداری (برای واحدهای احداث شده قبلی) در محدوده مورد موافقت قبلی اداره کل منابع طبیعی دارای پروانه بهره‌برداری، نیاز به استعلام و اخذ موافقت مجدد اداره کل منابع طبیعی نمی‌باشد.^{۵۰}

موضوع ماده (۱۰۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۳۶): در خصوص انجام آتشکاری غیرمجاز در برخی از معادن من جمله معادن سنگ‌های تزئینی، موارد زیر به کلیه بهره‌برداران اخطار می‌شود:

۱- بهره‌برداران معدنی که با اخذ مجوزهای لازم از مراجع ذی‌صلاح، مجاز به انجام عملیات آتشکاری هستند، موظف به رعایت اصول فنی و ایمنی و دستورالعمل‌های مربوطه می‌باشند.

۲- بهره‌برداران معدنی که مجاز به انجام عملیات آتشکاری نمی‌باشند (از جمله معادن سنگ‌های تزئینی)، در صورت انجام عملیات آتشکاری، مشمول ماده (۲۰) قانون معادن بوده و در این صورت و یا کشف مواد ناربه غیرمجاز، اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها موظف به ارائه گزارش مربوطه به شورای عالی معادن می‌باشند.^{۵۱}

ماده (۱۳۷): در راستای صیانت از ذخایر معدنی، بهره‌برداری بهینه و نظارت بر فعالیت‌های معدنی در کشور، دستورالعمل‌های خدمات نقشه‌برداری از معادن به شرح پیوست ۱۲ ابلاغ می‌گردد.

۴۹- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۰۸۸۲۸ مورخ ۶۰/۰۸/۰۹ مورخ ۱۳۹۷/۰۸/۰۹ شورای عالی معادن

۵۰- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۴۰۴۸۷ مورخ ۶۰/۱۱/۰۹ مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۰۹ شورای عالی معادن

۵۱- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۴۱۳۱۴ مورخ ۶۰/۱۰/۳۰ مورخ ۹۶/۱۰/۳۰ شورای عالی معادن

موضوع ماده (۱۰۳) آیین نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۳۸): در اجرای قانون معادن و آیین نامه اجرایی آن و به استناد مواد (۲۹) و (۳۱) قانون نظام مهندسی معدن موضوع لازم است ضمن اطلاع رسانی به اشخاص حقیقی و حقوقی جهت اخذ صلاحیت حرفه‌ای و ابلاغ موارد یاد شده به کلیه مکتشفان و بهره‌برداران (خصوصی و دولتی) و نظارت دقیق و کامل بر انجام فعالیت‌های معدنی از ارائه هرگونه خدمات فنی و مهندسی توسط اشخاص فاقد صلاحیت جلوگیری و همچنین از ارائه خدمات به متخلفین خودداری گردد و گزارش‌های ادواری مربوط را به معاونت امور معادن ارسال نمایند. بدیهی است انعقاد هرگونه قرارداد در فعالیت‌های معدنی با اشخاص مذکور ممنوع است.

ماده (۱۳۹): در اجرای ماده (۴) قانون نظام مهندسی معدن داشتن پروانه اشتغال جهت انجام امور فنی در فعالیت‌های معدنی مرتبط به شرح زیر الزامی می باشد:

ردیف	امور فنی	رسته پروانه اشتغال	زمینه تخصصی
۱	بازرسی	مرتبط با نوع فعالیت	نظارت
۲	تهیه طرح اکتشافی	پی جویی و اکتشاف	طراحی
۳	تهیه گزارش پایان عملیات اکتشافی	پی جویی و اکتشاف	اجرا و طراحی
۴	تهیه طرح بهره‌برداری	استخراج معدن	طراحی
۵	مسئول فنی عملیات اکتشاف	پی جویی و اکتشاف	نظارت - اجرا - طراحی
۶	مسئول فنی عملیات استخراج	استخراج معدن	نظارت - اجرا - طراحی
۷	تهیه نقشه توپوگرافی و مسطحاتی، تهیه نقشه معادن روباز و زیرزمینی	پی جویی و اکتشاف و استخراج معدن	نقشه برداری
۸	مسئول ایمنی معدن	استخراج معدن	نظارت - اجرا - طراحی
۹	مسئول فنی واحدهای کانه آرایی و فرآوری	عضویت در سازمان نظام مهندسی معدن	

تبصره: اجرای مفاد شرح شغل‌ها و دستورالعمل‌های مصوب مربوط به مشاغل، برای فعالیت در کلیه معادن یکسان و الزامی است.

ماده (۱۴۰): دارنده مجوز عملیات معدنی لازم است جهت استفاده از خدمات مهندسی مطابق ماده ۲۹ قانون نظام مهندسی به سازمان نظام مهندسی معدن استان مراجعه نماید. لذا سازمان نظام مهندسی معدن استان باید در اسرع وقت نسبت به صلاحیت فرد و دارا بودن ظرفیت اشتغال وی به اداره کل صمت استان اعلام

نظر نماید. چنانچه شخصی عضو استان دیگری باشد سازمان نظام مهندسی معدن استان باید از استان متبوع وی وسامانه سنم استعلام کند.

۱) سازمان نظام مهندسی معدن باید ضمن نظارت بر عملکرد اعضا و رعایت حقوق دارندگان پروانه اشتغال نسبت به اعلام مشخصات آنان جهت استفاده متقاضیان فعالیت‌های معدنی از طریق ممکن از سامانه سنم یا سایت نظام مهندسی معدن اقدام نماید. متقاضی فرد دارای صلاحیت را انتخاب و پس از تأیید نظام مهندسی معدن از لحاظ ظرفیت اشتغال فرد مورد نظر را به اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان معرفی می‌نماید.

۲) در موارد استثنا و شرایط خاص که اجرای بندهای فوق در محدوده استان مقدور نباشد اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان می‌تواند درخواست سازمان نظام مهندسی استان را از معاونت امور معادن با ذکر دلایل استعلام و در صورت موافقت معاونت یاد شده اقدام نماید.

ماده (۱۴۱): کلیه واحدهای کانه‌آرایی و فرآوری ملزم به استفاده از مسئول فنی پروسه تولید می‌باشند.

واحدهای مشمول این ماده به شرح زیر می‌باشند:

- کلیه واحدهای کانه‌آرایی
- واحدهای فرآوری شامل: کارخانه ذوب فلزات، کارخانه‌های سیمان، کک‌سازی، گندله‌سازی، کائولن شویی، تولید پودرهای معدنی، تولید ماسه ریخته‌گری، کارخانه‌های فرآوری سنگ، تولید شیشه تخت و جام، کاشی و سرامیک، فرآورده‌های نسوز و فرو آلیاژها

ماده (۱۴۲): با عنایت به ماده (۴) قانون نظام مهندسی معدن مبنی بر الزام به داشتن صلاحیت حرفه‌ای جهت انجام فعالیت‌های معدنی و ارائه خدمات مهندسی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی عضو سازمان و از آنجا که طبق ماده (۲۹) قانون نظام مهندسی معدن و مواد (۲) و (۳) آیین‌نامه اجرایی آن، وزارت صنعت، معدن و تجارت برای صدور و تمدید مجوزهای اکتشاف، تجهیز و بهره‌برداری و فرآوری فقط طرح‌ها و گزارش‌های عملیات اجرایی‌ای را خواهد پذیرفت که توسط اشخاص حقیقی و حقوقی دارنده پروانه اشتغال در حدود صلاحیت و ظرفیت اشتغال امضاء شده باشد. لذا مسئولیت صحت کلیه مندرجات طرح‌های ارائه شده بر عهده دارنده پروانه اشتغال می‌باشد و در صورت تخلف وفق مواد (۳۱) و (۳۶) قانون نظام مهندسی و ماده (۸۳) آیین‌نامه اجرایی آن توسط ادارات کل صمت استانی با آن‌ها برخورد خواهد شد.

ماده (۱۴۳): دستورالعمل بکارگیری مسئول فنی و شرح شغل و وظایف آن به همراه ضوابط به شرح پیوست ۱۶ ابلاغ می‌گردد.

ماده (۱۴۴): وفق ماده (۶) قانون معادن و تبصره (۲) ماده (۱۴) و ماده (۲۲) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن طرح اکتشاف و گزارش دوره‌ای پیشرفت عملیات اکتشاف و گزارش پایان عملیات اکتشاف باید توسط اشخاص دارای مجوز صلاحیت نظام مهندسی معدن تهیه و از سوی دارنده پروانه اکتشاف در مهلت مقرر به سازمان/اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها تسلیم شود. لذا تهیه طرح و گزارشات یاد شده از سوی کارشناسان دارنده پروانه اشتغال شاغل در سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور که شرایط لازم وفق مقررات را داشته باشند (از جمله ظرفیت پروانه اشتغال، رسته مرتبط با عملیات و...) منوط به اینکه مسئولیت بررسی و یا تأیید و یا امور مربوط به کنترل آن را نداشته باشند، بلامانع است.

چگونگی بررسی و تأیید طرح‌های اکتشافی، گزارش دوره‌ای پیشرفت عملیات اکتشاف و گزارش پایان عملیات اکتشاف طبق ضوابط و دستورالعمل‌های مربوط خواهد بود. در خصوص واگذاری مسئولیت فنی در فعالیت‌های معدنی به کارکنان سازمان‌ها و شرکت‌ها نیز مفاد ماده (۱۴۳) این دستورالعمل لحاظ می‌گردد.

ماده (۱۴۵): دستورالعمل صدور و ارتقاء پروانه اشتغال به کار اشخاص حقیقی وفق پیوست ۱۵ ابلاغ می‌گردد.

ماده (۱۴۶): رعایت موارد ایمنی به شرح زیر از سوی بهره‌برداران الزامی است:

- ۱- فواصل بین بلوک‌های مورد قواره سازی در هر ردیف به اندازه ای در نظر گرفته شود که تردد در میان آنها امکان پذیر نباشد.
- ۲- ورود کلیه افراد غیرمسئول به محدوده معادن منوط به کسب اجازه کتبی از سرپرست معدن یا جانشین وی می‌باشد.
- ۳- استفاده از حفاظ در دستگاه‌های سیم برش الماسه الزامی است.
- ۴- کلیه معادن و کارگاه‌های آن، اعم از معادن سطح و زیرزمینی باید قبل از شروع هر نوبت کاری توسط مسئول ایمنی یا نمایندگان وی براساس فرم‌های چک لیست ایمنی بازرسی شود.
- ۵- مسئول فنی و ایمنی موظف است دستورالعمل‌های ایمنی متناسب با نوع کار کارگران را به آن‌ها آموزش دهد.
- ۶- کلیه ماشین‌آلات و تجهیزات معدنی باید توسط افراد ماهر و آموزش دیده به کار برده شوند.
- ۷- داشتن گواهینامه ویژه جهت کار با ماشین‌آلاتی مانند بیل مکانیکی، لودر، بولدوزر، لوکوموتیو و نظایر آن برای متصدیان این گونه ماشین‌آلات الزامی است.
- ۸- جدا کردن و واژگونی بلوک سنگ بریده شده از جبهه کار با استفاده از تیغه بولدوزر یا جام لودر و نظایر آن ممنوع است.

- ۹- سنگ‌های استخراجی (کوپ‌ها) باید به طور منظم و روی بزرگترین سطح مقطع قرار گیرند تا از سقوط آن‌ها جلوگیری شود.
- ۱۰- مناطق حادثه ساز در معدن باید با تابلو و علائم هشدار دهنده مناسب از محل‌های مجاور مجزا شده و هرگونه ورود به این مناطق منوط به کسب مجوز از مسئول ایمنی می‌باشد.
- ۱۱- برای کار با کلیه ماشین‌آلات خودرو اعم از چرخ لاستیکی یا چرخ زنجیری از قبیل لودر، بولدوزر، تراک معدنی، کامیون، گریدر، جرثقیل، تراک میکسر، قله شکن، شاول یا بیل مکانیکی یا بکهو، انواع کشنده‌ها و تراکتورها و غیره، اعم از اینکه متعلق به کارفرما و امانی باشد و یا متعلق به پیمانکار و اجاره‌ای باشد، لازم است راننده یا کاربر آن دارای گواهینامه معتبر و تخصصی مربوط از مراجع ذی‌صلاح باشد.
- ۱۲- تجهیزات و ماشین‌آلاتی که در معدن استفاده می‌شوند در صورتی که جزء کالاهای مشمول استاندارد اجباری باشند باید دارای استاندارد ملی ایران یا یکی از استانداردهای مورد تأیید سازمان ملی استاندارد باشند.
- ۱۳- کلیه دستورالعمل و نکات احتیاطی و ایمنی که از طرف سازندگان و تولیدکنندگان لوازم، کالاهای، تجهیزات و ماشین‌آلات معدنی ارائه می‌گردد لازم‌الاجرا است همچنین، آموزش لازم در خصوص نکات ایمنی مربوط به دستگاه قبل از تحویل به کاربر آن دستگاه الزامی است.
- ۱۴- در صورت توقف وسایل بارگیری در مکان‌هایی غیر از محل پارکینگ، محوطه توقف وسیله باید با علائم هشداردهنده مانند شبرنگ، چراغ و حفاظت مشخص شود.
- ۱۵- سوار شدن افراد غیرمجاز بر ماشین‌آلات معدنی نظیر لودر، گریدر، بولدوزر و شاول ممنوع است. همچنین به کارگیری ماشین‌آلات استخراجی، باربری و بارگیری مانند کامیون، لودر و... برای حمل و نقل افراد ممنوع است.
- ۱۶- حضور افراد غیرمجاز در منطقه عملیاتی ماشین‌آلات و تجهیزات ممنوع است.
- ۱۷- اپراتور در صورت نیاز به حضور افراد در حوزه عملیات ماشین، باید به گونه‌ای کار کند که در همه اوقات شخص مزبور در میدان دید وی باشد.
- ۱۸- وسیله باربری نباید قبل از متوازن نمودن و مهار بار حرکت نماید.
- ۱۹- حداکثر شیب مجاز در عملیات بارگیری برای لودرهای پشت انداز، چرخ لاستیکی و زنجیری به ترتیب ۲۰/۲ و ۲۰ درصد است.
- ۲۰- به کارگیری بولدوزرها در جبهه کارهای با شیب بیش از ۲۵ درجه مجاز نیست.

بدیهی است بهره‌برداران معادن مکلف به اجرای بندهای فوق‌الذکر تحت نظر مسئول فنی و مسئول ایمنی معدن بوده و در صورت وجود نقص و شرایط غیر ایمن در معادن طبق ماده (۲۰) قانون معادن اقدام لازم به عمل می‌آید.

ماده (۱۴۷): با عنایت به اهمیت کار و حادثه خیز بودن فعالیت‌های معدنی لازم است ادارات کل صمت استان رعایت مفاد آیین‌نامه ایمنی معادن، دستورالعمل‌ها، ضوابط و بخشنامه‌های مربوطه در اسرع وقت به کلیه مکتشفین و بهره‌برداران معدنی و واحدهای صنایع معدنی استان ابلاغ و در صورت عدم رعایت شرایط ایمنی و نیز وجود نقص و شرایط غیرایمن و بروز حوادث ناشی از آن، در واحدهای موصوف، نسبت به تکمیل و ارسال فرم ماده (۲۰) قانون معادن اقدام لازم معمول گردد مسئولیت عدم اطلاع رسانی به عهده مدیرکل صمت استان می‌باشد.

موضوع ماده (۱۰۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۴۸): در اجرای ماده (۱۰۶) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن دارندگان مجوز عملیات معدنی و صنایع معدنی موظفند مدارک و مستندات لازم را در محل عملیات معدنی و صنایع معدنی برای ارائه به کارشناسان اعزامی از طرف وزارت و ادارات کل استانی نگهداری کنند. لذا مدارک و مستندات مربوط به بهره‌برداری از معادن به شرح ذیل باید توسط دارنده مجوز در محل عملیات نگهداری شود.

- ۱- پروانه (یا مجوز) بهره‌برداری با آخرین تغییرات و اصلاحات یا تصویر آن.
- ۲- طرح بهره‌برداری مصوب با آخرین تغییرات و اصلاحات.
- ۳- نقشه توپوگرافی محدوده معدن به مقیاس حداقل ۱:۲۵۰۰۰.
- ۴- نقشه عملیات زیرزمینی در معادن زیرزمینی طبق طرح مصوب که وضعیت جبهه کارهای معدن در مقیاس حداقل ۱:۵۰۰ (تاریخ تهیه کمتر از ۶ ماه قبل) در آن مشخص شده باشد.
- ۵- نقشه عملیات معدن روباز طبق طرح مصوب که وضعیت جبهه کارهای معدن با مقیاس حداقل ۱:۵۰۰ (تاریخ تهیه کمتر از ۶ ماه قبل) در آن مشخص شده باشد.
- ۶- فهرست مشخصات کارکنان معدن به تفکیک مسئولیت.
- ۷- دفتر استخراج و فروش که میزان تولید و فروش روزانه در آن ثبت شده باشد.
- ۸- دفتر ثبت حوادث، اقدامات ایمنی و بهداشتی.
- ۹- نقشه‌های تهویه و رفع سوانح برای معادن زیرزمینی.

۱۰- آیین‌نامه ایمنی معادن.

۱۱- لیست مصرفی مواد ناریه مربوط به آخرین سه ماهه با تأیید نمایندگان هیئت مواد ناریه استان

۱۲- قرارداد مسئول فنی.

۱۳- دفتر سرمعدن جهت ثبت گزارشات فنی و کارشناسی که توسط مسئول فنی معدن انجام و شامل موارد زیر می‌شود:

الف) گزارش پیشرفت روزانه، هفتگی و ماهیانه عملیات معدنی برابر طرح بهره‌برداری شامل روش استخراج-درج نام، تعداد و مشخصات جبهه کارهای فعال، طول، عمق، ارتفاع و شیب دیواره

ب) مشخصات شبکه حفاری، تعداد، عمق چال‌ها، قطر چال‌ها، فواصل طولی و عرضی

پ) مقدار مصرف مواد ناریه در استخراج ماده معدنی و باطله‌برداری، مصرف ویژه مواد ناریه به ازای هر تن ماده معدنی و هر متر مکعب باطله‌برداری در هر مرحله آتشیاری

ت) درصد قواره‌دهی و درجه‌بندی کیفی مواد معدنی مستخرجه برای معادن سنگ‌های تزئینی، عیار ماده معدنی

ث) نوع سوخت مصرف شده و مقدار آن در هر ماه، تعداد و نوع ماشین‌آلات فعال در معدن

ج) گزارش حوادث احتمالی، اقدامات ایمنی و آموزش

چ) اظهار نظر نهایی از نظر انطباق عملیات معدنی با طرح بهره‌برداری و مشکلات به وجود آمده احتمالی در صورت عدم رعایت طرح مصوب.

ح) ارائه پیشنهادات در جهت بهبود امور و افزایش بهره‌وری

خ) ثبت نظرات و تذکرات بازرسان و ناظران

◀ موضوع ماده (۱۰۷) آیین‌نامه اجرایی قانون معادن

ماده (۱۴۹): برنامه تهیه ضوابط و معیارهای معدن، در راستای نظام فنی-اجرایی کشور، به استناد ماده (۱۰۷)

آیین‌نامه اجرایی قانون معادن و ماده (۳۲) قانون نظام مهندسی معدن، مسئولیت تهیه، ابلاغ و ترویج دستورالعمل‌ها و مقررات فنی مورد نیاز بخش معدن کشور را با همکاری اساتید و صاحب‌نظران بخش معدن به عهده دارد. نشریات برنامه تهیه ضوابط و معیارهای معدن در راستای اجرای برنامه مذکور و با

عنایت به نیاز مبرم بخش معدن و در جهت تسهیل در اجرای مفاد قانون معدن و آیین‌نامه اجرایی آن، با همکاری و استفاده از تجربیات متخصصان بخش معدن تدوین شده است که از طریق سایت <http://www.mcimeo.ir> قابل دسترس است.^{۵۲}

موضوع ماده (۱۰۹) و (۱۱۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معدن

ماده (۱۵۰): ضوابط و شرایط واردات ماشین‌آلات معدنی (به استثنای ماشین‌آلات حفاری و ماشین‌آلات دارای ساخت داخل) وفق مواد (۱۰۹) و (۱۱۰) آیین‌نامه اجرایی قانون معدن طبق (پیوست ۱۳) است. در خصوص سایر موارد، شرایط متعاقباً پس از اتخاذ تصمیم لازم ابلاغ خواهد شد.

ماده (۱۵۱): در خصوص نحوه اجرای ماده (۶) بخشنامه تامین واردات ماشین‌آلات (پیوست ۱۱) به منظور وحدت رویه اعلام می‌دارد:

استفاده از ماشین‌آلات وارد شده در غیر از محلی که مجوز برای آن اخذ شده است، با مجوز ادارات کل صنعت، معدن و تجارت استانی، صرفاً به صورت جابجایی موقت و منوط به رعایت شرایط زیر بلامانع است:

۱- عملیات بهره‌برداری در معدن دارای مجوز به کارگیری ماشین‌آلات مورد نظر، به میزان استخراج سالیانه تعیین شده در پروانه بهره‌برداری به انجام رسیده باشد و یا به دلایل خارج از ید و به صورت موقت، با اطلاع‌رسانی به اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان، عملیات معدنی در معدن مورد نظر متوقف شده باشد.

۲- جابجایی ماشین‌آلات با توافق و تراضی بهره‌برداران دو معدن طی صورتجلسه مشخصی صورت گرفته و مراتب به اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان اطلاع‌رسانی شود.

۳- اطلاعات ماشین‌آلات مربوطه در سامانه کاداستر هر دو معدن اصلاح شود.

در خصوص سایر موارد نظیر جابجایی دائم و انتقال مالکیت ماشین‌آلات، اخذ استعلام از دفتر بهره‌برداری معدن الزامی است. لذا مقتضی است در صورت اقدام خارج از ضوابط توسط دارندگان مجوز واردات ماشین‌آلات، وفق مقررات اقدام شود.

سایر موارد

ماده (۱۵۲): درخواست‌های کاهش و واگذاری حریم و تجمیع محدوده‌های اکتشافی و معدنی مکتشفین و بهره‌برداران در محدوده‌هایی که حائز یکی از شرایط ذیل باشند جهت اصلاح یا تجمیع محدوده‌ها پس از بررسی‌های کارشناسی در شورایعالی معدن مطرح و مورد رسیدگی قرار گیرد:

۵۲- مصوبه شماره ۴۲۲۳۳۹/ت/۳۳۴۹۷-هـ مورخ ۱۳۸۵/۰۴/۲۰ هیئت محترم وزیران

۱- در صورتی که متقاضی اصلاح محدوده دارای واحد فرآوری بوده و ذخیره معدن رو به اتمام می‌باشد و یا نامبرده درخواست توسعه و افزایش ظرفیت واحد فرآوری خود را داشته باشد.

۲- در صورتی که محدوده مورد درخواست جهت اصلاح فاقد ذخیره ماده معدنی بوده و متقاضی تقاضای اصلاح محدوده جهت احداث واحد فرآوری یا دپوی باطله یا ماده معدنی و یا احداث جاده دسترسی نموده باشد.

۳- در صورتی که به دلایل خطای کارشناسی یا ابزاری و یا عدم دقت در اجرای مقررات توسط اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان، در ترسیم و پیاده‌سازی محدوده‌ها اعم از مزایده‌ای و غیرمزایده‌ای خطا رخ داده باشد که موجب تضییع حقوق مکتسبه دارندگان مجوز گردد.

۴- تجمیع محدوده‌های اکتشافی یا معدنی، فارغ از بحث معنونه و مطابق با ساز و کار موجود؛ در شورایی عالی معادن مطرح و اتخاذ تصمیم صورت خواهد پذیرفت.

۵- در خصوص اصلاح محدوده‌های پروانه اکتشاف، در صورتی که محدوده مورد تقاضا در داخل درخواست اولیه متقاضی واقع گردیده و صرفاً به دلیل مخالفت دستگاه‌های موضوع ماده (۲۴) قانون معادن واگذاری آن به متقاضی در زمان صدور پروانه اکتشاف مقدور نشده است.^{۵۳}

ماده (۱۵۳): میزان حریم مشخص شده برای محدوده‌های اکتشافی و معدنی روباز ۱۵۰ متر و برای محدوده‌های زیرزمینی ۲۵۰ متر است.^{۵۴}

ماده (۱۵۴): در ارتباط با چگونگی تعیین میزان حریم طرح‌های غیرمعدنی با محدوده‌های اکتشافی و معدنی، ضمن مخالفت با واگذاری زمین در داخل محدوده‌های اکتشافی و معدنی به طرح‌های غیرعمرانی و رعایت ماده (۲۳) قانون معادن و تبصره آن در ارتباط با طرح‌های عمرانی، لازم است حریم طرح‌های غیرمعدنی با محدوده‌های اکتشافی و معدنی متناسب با نوع طرح و میزان حریم قانونی مربوط به نوع فعالیت تعیین و رعایت گردد.^{۵۵}

ماده (۱۵۵): نظر به اینکه مقرر شده بود اعمال حریم ۵۰ متر بین محدوده‌های معدنی پس از اجرای طرح ساماندهی محدوده‌های معدنی قابل اجراء باشد، ولیکن در تعدادی از استان‌ها بدون توجه به این موضوع، اقدام به واگذاری محدوده با حریم ۵۰ متری شده و مشکلات عدیده‌ای را به وجود آورده، لذا ضمن تذکر به

۵۳- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۱۱۴۹۱ مورخ ۹۵/۵/۱۶ و ۱۱۱۳۹۵۴۸ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۰ شورایی عالی معادن

۵۴- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۲۲۹۴۴۱ مورخ ۹۲/۱۰/۲۴ شورایی عالی معادن

۵۵- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۷۰۱۱۸ مورخ ۹۶/۳/۲۰ شورایی عالی معادن؛ تصویب‌نامه شماره ۵۱۳۹/ت/۲۹۳۷۹ هـ مورخ ۸۴/۲/۳ هیئت محترم وزیران در ارتباط با ضوابط زیست محیطی فعالیت های معدنی

سازمان‌های مربوطه ضروری است افراد خاطی به هیئت رسیدگی به تخلفات اداری معرفی شده و به منظور ایجاد وحدت رویه به ترتیب ذیل اقدام لازم معمول گردد:

۱. با توجه به ماده (۱۱۵) این دستورالعمل درخصوص حریم بین درخواست‌های صدور پروانه اکتشاف نسبت به محدوده‌های متقدم مجاور سایر دستورالعمل‌ها در خصوص حریم‌ها متوقف بوده و هرگونه اقدام مغایر با مصوبات فوق‌الاشاره شورایی عالی معادن باطل و خلاف مقررات می‌باشد.

۲. واگذاری محدوده‌های اکتشافی در بین محدوده‌های معدنی و اکتشافی روباز که ۸۰۰ تا ۱۲۰۰ متر از همدیگر فاصله دارند با در نظر گرفتن حداقل ۱۵۰ متر حریم پیرامون محدوده‌های همجوار صرفاً از طریق مزایده بلامانع است، فواصل مازاد بر ۱۲۰۰ متر آزاد و در صورت بلامعارض بودن از طریق ثبت درخواست و برابر ضوابط و مقررات مربوط و اعمال ۱۵۰ متر حریم از طرفین انجام می‌شود. بدیهی است در صورتی که فاصله بین دو محدوده کمتر از ۸۰۰ متر باشد هیچگونه واگذاری مقدور نخواهد بود. منظور از فواصل مندرج در این بند متوسط فاصله موجود بین دو محدوده است، حداقل یا حداکثر فاصله بین محدوده‌ها نمی‌تواند ملاک عمل باشد.

۳. سریعاً از ادامه فعالیت دارندگان پروانه‌های اکتشاف و یا گواهی کشف‌ها که مغایر با دستورالعمل‌های جاری و عموماً با حریم ۵۰ متر در بین محدوده‌های معدنی صادر شده، جلوگیری و در هر مرحله از فعالیت که هستند آنان را متوقف و گزارش سوابق، با ذکر نام آمرین و عاملین ثبت چنین محدوده‌هایی، جهت بررسی به این معاونت ارسال گردد.

۴. برای سایر محدوده‌های اکتشافی (ابطالی و یا آزاد اعلام شده) در بین محدوده‌های معدنی که در مرحله درخواست بوده و هنوز پروانه اکتشاف آن‌ها صادر نشده برابر بند (۲) اقدام و در موارد مغایر درخواست متقاضی عودت داده شود.

۵. اداره کل استان‌ها از هرگونه مکاتبه با توجه به آرای شورایی عالی معادن در خصوص کاهش حریم محدوده‌های معدنی که با حریم بیش از ۱۵۰ متر در سنوات گذشته واگذار شده است خودداری نمایند. ضمناً واگذاری هرگونه محدوده جدید با حریم ۵۰ متر (حتی پس از اجرای طرح ساماندهی) نیز ممنوع است.

ماده (۱۵۶): مسئولیت دارندگان مشاعی پروانه به شکل تضامنی بوده و بدین بیان انجام تعهدات ناشی از دارا گردیدن مجوز معدنی نیز متوجه تمامی شرکاء مشاعی خواهد بود. از همین روی چنانچه دارندگان مشاعی مجوز به تعهدات خود عمل ننموده و یا به جهت بروز اختلافات فی‌مابین امکان تضييع حقوق دولت را فراهم نموده باشند، ضرورت دارد اداره کل ذیربط ضمن ابلاغ اخطار، تکلیف موضوع ماده (۲۰) اصلاحی قانون معادن

را مناط اقدام قرار دهند، چه آنکه در هر وضعیتی شرکای مشاعی ملزم به ایفای تعهدات قانونی بوده و بروز اختلاف میان شرکا مانع از اعمال حاکمیت این وزارت در جهت جلوگیری از تضییع ذخایر معدنی نیست.

ماده (۱۵۷): نحوه اجرای ماده (۲۲) قانون معادن، به شرح ذیل است:

- ۱- تعیین نوع عقد (اجاره یا واگذاری عین ارض) ترجیحاً بر اساس توافق مالک ارض و مجری عملیات معدنی می‌باشد، لیکن در صورت بروز اختلاف، حکم شورایعالی معادن ملاک عمل خواهد بود.
- ۲- صدور مجوزهای عملیات معدنی قبل از اجرای ماده (۲۲) قانون معادن بلاشکال می‌باشد، لیکن در صورت نیاز به تصرف ملک توسط مجری عملیات، به منظور رعایت حقوق مالک ارض، رعایت ماده (۲۲) قانون معادن قبل از اجرای عملیات معدنی الزامی بوده و این موضوع می‌بایست در مجوزهای صادره قید شود.
- ۳- در صورت عدم شناسایی مالک یا مالکین اراضی پس از کسب مجوز اجرای ماده (۲۲) قانون معادن، اجاره ملک طبق نظر کارشناس رسمی دادگستری به قیمت روز محاسبه و در صندوق سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تودیع می‌گردد.^{۵۶}

ماده (۱۵۸): در خصوص میزان حریم محدوده‌های ابطالی و بلوکه شده به نام اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان‌ها که قبلاً با حریم ۵۰ متر صادر شده‌اند (شامل محدوده‌های مزایده‌ای، باقی‌مانده‌های گواهی کشف، پروانه‌های اکتشاف و...) واگذاری چنین محدوده‌هایی با رعایت حریم ۱۵۰ متر و صرفاً از طریق مزایده عمومی امکان‌پذیر است. لذا ضروری است قبل از برگزاری مزایده نسبت به اصلاح این محدوده‌ها با حریم ۱۵۰ متر اقدام لازم معمول گردد.

ماده (۱۵۹): در خصوص محدوده‌های مرزی استان‌ها، اداره کل صمت استانی موظفند از واگذاری هر گونه محدوده مرزی بدون هماهنگی استان همجوار خودداری نمایند و در صورت عدم رعایت دستورالعمل فوق عواقب بعدی به عهده اداره کل استان خواهد بود.

همچنین در خصوص اصلاح محدوده‌های متداخل مسبوق به سابقه مرزی، ضمن ایجاد تعامل با استان همجوار در قالب طرح ساماندهی محدوده‌های معدنی اقدام لازم صورت پذیرد.

ماده (۱۶۰): صدور و انتقال مشاعی پروانه بهره‌برداری (بدون تفکیک و تجزیه محدوده معدنی) مجاز و انتقال مشاعی پروانه در موارد خاص به ویژه در موارد انتقال قهری با اخذ تعهد از شرکای مشاعی در خصوص پذیرش مسئولیت تضامنی نسبت به اجرای تعهدات ناشی از دارا گردیدن پروانه میسر می‌باشد.

۵۶- دستورالعمل مصوب شماره ۶۰/۱۳۹۲۲۴ مورخ ۱۳۹۷/۰۵/۲۷ شورایعالی معادن

بدیهی است تأسیس شرکتی جدید و مشارکت شرکا در سهام آن به نسبت سهم مورد توافق و انتقال پروانه به نام شرکت موصوف نیز می‌تواند به عنوان یکی از طرق حفظ حقوق شرکا مشاعی لحاظ گردد. اما ضرورت دارد هماهنگی‌های لازم با معاونت امور معدنی به عمل آید.

بخشنامه جامع معدنی ۱۴۰۴